

EF RABIN DR. MOSES ROSEN

„Soluția noastră finală”

(Fragmente din cuvântarea rostită la Sesiunea Congresului Mondial Evreiesc — Berlin, 6—8 mai 1990)

Emoție adâncă, tristețe fără de sfârșit, revoltă clocotitoare, cite sînt sentimentele care nu-și găsesc expresie în nici un vocabular din lume, sentimente care ne zguduie pe noi toți, soli ai popului evreu din întreaga lume, aici, la Berlin, în biroului fiarei fasciste care fost zărobită, acum 45 de ani, aici, la Wannsee, intrînd în blestemata încăpere care, în 1942, 12 creaturi cu chipuri înenești și cu suflete diavolești au hotărât „soluția finală” a „problemei evreiești”, au osîndit la moarte 11.000.000 (cibine, unsprezece milioane) de evrei pe întreg cuprînsul Europei, au hotărât „genocidul”, exterminarea unui întreg popor.

Și totuși sîntem aici, în ajutorul refugiaților statului german unitar. În inima Europei va lua din nou ființă acea forță, în decurs de patru decenii, a aruncării omenirii de două ori în catastrofe cu costat viața a zeci de milioane de oameni și au distrus capitale mărețe, opere de artă și cultură ale întregii omeniri.

Sîntem aici. Înțelegem prea bine pe cine sîntem dintre noi care nu s-au putut deosebi de fîc aici, în aceste clipe. Noi, am socotit că e necesar să punem în valoare sentimentele care ne copleșesc, să facem ceea ce francezii numesc „bonne mine à mauvais jeu”, inimă aici nu spre a ierta (căci nu căderea noastră; cele șase milioane victime ale Holocaustului nu ne-au acordat mandat), nici spre a uita (uita ar echivala nu numai cu o proclamație a sfîntei memorii a martirilor, ci o largă „deschidere” spre un alt viitor, de data aceasta nu numai al nostru, al evreilor, ci un Auschwitz atotcuprînd, al evreilor (mondială). Dimpotrivă, sîntem aici spre a aminti, spre a avertiza, să colabora la punerea unor noi termeni pentru Germania cea nouă, care este în aceste zile.

Am ascultat cu atenție și cu recuștat glasul primilor miniștri ai celor din Germania, al cancelarului Helmut Kohl și al dlui de Maiziere. Ele vestiripirea definitivă a otrăvitorilor buruieni ale fascismului, ale antisemitismului, ale urii interconfesionale, sau ale de rasă, hotărîrea nestrămînată a unui din ambele state germane de a se căile nobilelor idei ale proului, libertății și democrației, de a dăli marile valori etice în diriguirea unui acestui popor, de a repara, în oarecare măsură, uriașele nedreptăți pierdute pe care poporul evreu suferit de pe urma nazismului, de război, cu întreaga lor forță, Sta-srael, patria milenară a evreilor retutîndeni. Toate acestea vestesc născut o Germanie nouă, o Germa-

nie care nu vrea să refuleze păcatele trecutului, ci, dimpotrivă, le aduce la suprafață și le privește cu răspundere.

...LA O RĂSCRUCI DE DRUMURI

În decursul primei mele vizite în Germania, în 1960, m-am pomenit la o răscruce de drumuri, cu două săgeți îndicătoare; una arăta drumul spre Buchenwald, cealaltă spre Weimar.

„Sîntem aici spre a ajuta noua generație a poporului german ca să se îndrepte nu pe drumul cuptoarelor de exterminare, spre Buchenwald, ci pe acea care duce spre Weimar și ne amintește de Goethe și de Schiller, de umanism, dreptate, pace și adevăr.

„La Wannsee, ticăloșii și-au aprins lățele și au ciocnit pahare de coniac după ce au hotărît „soluția finală”.

Hirtile ce le-au semnat s-au înmînit în ordine nenumărate, scrise de burocrăția genocidului, ordinele s-au transformat în vinători de bătrîni și copii, de femei și bărbați din mii de sate și orașe. Ghetouri de cumplite chinuri morale și fizice au luat naștere în numeroase țări, mii de trenuri ale morții au alergat spre ținta lor sinistru, cuptoarele s-au incins în lagăre, milioane, multe milioane de trupuri omenesti arse și transformate în scrum, toate acestea au urmat celor trei sferturi de oră din ziua de 20 ianuarie 1942, de la Wannsee. „Soluția finală” s-a pus în mișcare de-a lungul și de-a latul Europei.

„Iar azi, noi am venit aici spre a sfida, aici, pe pămîntul Germaniei, pe Heydrich și pe Eichmann, spre a striga aici, la Wannsee, că amintirea lor e blestemată, că omenirea i-a aruncat la lada cu gunoi a istoriei, că noi, tot noi, numai noi și nu ei, noi am izbutit, cu ajutorul lui Dumnezeu, ai căruși dușmanii ei au fost, cu ajutorul Atotputernicului „Paznic al lui Israel”. Noi proclamăm aici victoria adevăratei „soluții finale” a „problemei” poporului evreu.

Da, „Soluția finală”, acel „Ahrîit Hayamim”, acel „final — țel al vremurilor” s-a împlinit în zilele noastre. Ea se numește Eretz-Israel, Țara Făgăduinței părinților noștri Avraam, Itzhak și Iacov, țara în care nici un Heydrich și nici un Eichmann nu vor mai izbuti să uneltescă împotriva vieților noastre, țara în care

(Continuare în p. 3)

EMINENȚA SA ȘI DOAMNA DR. MOSES ROSEN AU PLECAT ÎN ISRAEL ȘI S.U.A.

Marți 22 mai 1990, Eminența Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen și doamna Amalia dr. Rosen au plecat în Israel.

În aceeași zi, Eminența Sa a luat cuvîntul la Haifa, la sărbătorirea „Zilei Ierusalimului”.

Dl Șef-Rabin va da forma definitivă ediției în limba română a memoriilor

d-sale, care sînt în curs de apariție în Israel.

Eminența Sa și doamna dr. Rosen au plecat apoi, la 31 mai, la New York, și vor pleca, în continuare, în California (Los Angeles și San Francisco) și la Boston, la invitația comunităților evreiești din aceste orașe.

Oaspete de onoare al orașului Haifa

La 22 mai 1990, dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a fost oaspete de onoare la sărbătorirea Zilei Ierusalimului, care a avut loc la Haifa.

Cu această ocazie, au luat cuvîntul Șef-Rabinul orașului Haifa, Șeor Iașuv Cohen, dl Israel Levanon și dl Șef Rabin dr. Moses Rosen.

LA LONDRA, DINEU ÎN CINSTEA EMINENȚEI SALE ȘI A DOAMNEI DR. MOSES ROSEN

Joi 17 mai 1990, a avut loc, la Academia de studii iudaice „Jewish College” din capitala Angliei, un dineu în cinstea Eminenței Sale și a doamnei dr. Rosen, la care au participat sute de fruntași ai iudaismului britanic.

Eminența Sa lordul I. Jakobovits, actualul Șef Rabin al Marii Britanii și rabinul profesor dr. Jonathan Sachs, Șef-Rabinul ales al Marii Britanii (care va intra în funcție în septembrie 1991) și actualul director al lui „Jewish College”, au rostit vibrante cuvinte de omagiu în

cinstea „personalității excepționale, care a intrat în istorie în timpul vieții”, a „rabinului care este o pildă admirabilă pentru toți ceilalți și căruia întreg poporul evreu îi poartă respect, dragoste și recunoștință” (citatele aparțin pe de-a-ntregul vorbitorilor).

Dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a rostit apoi o emoționantă cuvîntare, vorbind despre „Arma noastră invincibilă — TORA”.

A fost o seară înălțătoare de suflete, o seară a conștiinței evreiești.

CONFERINȚA RABINICĂ EUROPEANĂ

În zilele de 13—16 mai a avut loc, la Bruxelles, sub președinția Eminenței Sale lordul Immanuel Jakobovits, Șef-Rabinul Marii Britanii, sesiunea plenară a Conferinței Rabinice Europene. La ordinea zilei au fost probleme de ordin religios. Problema arzătoare pusă în discuția conferinței a fost aceea a evreilor din Uniunea Sovietică, în lumina marilor transformări care s-au produs, în ultimii ani, în această țară.

Eminența Sa dl Șef-Rabin dr. Moses Rosen, membru în prezidiul conferinței, a luat cuvîntul la sesiunea solemnă care a avut loc în palatul Consiliului European cu tema: „Să sprijinim din răspunetele sutele de mii de evrei care fac Alia în Israel. Să salvăm de la totala asimilare milioanele de evrei care rămîn”. Tezele dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen au găsit aprobare unanimă și, în acest sens, a fost întocmit un program de intensă sprijinire a reorganizării comunităților evreiești din U.R.S.S.

DESPRE EVREI

Dacă statisticile sînt exacte, evreii constituie doar una la sută din rasa umană*. Aceasta sugerează un norișor nebulos, estompat, de praf cosmic rătăcit în vîlvătaia Căii Lactice. La drept vorbind, ar fi cazul să nu se audă mai nimic despre evreu; dar se aude, s-a auzit întotdeauna. El este la fel de proeminent pe planetă ca oricare alt popor, iar importanța lui în comerț este cu totul disproporționată față de numărul de evrei. Contribuțiile lui la lista numelor mari din literatură, știință, artă, muzică, finanțe, medicină și înaltă erudiție sînt, de asemenea, disproporționate în raport cu numărul de evrei. El a dus o luptă minunată în această lume, în toate timpurile; și a făcut-o cu mîinile legate la spate. Ar exista temeuri ca el să se infumureze și să fie iertat pentru aceasta.

Egiptenii, babilonienii, persanii s-au ridicat, au umplut planeta cu răsunet și splendoare, iar apoi acestea s-au spulberat; au urmat grecii și romanii, care au făcut un zgomot uriaș și s-au dus; alte popoare au răsărit și au ținut sus făclia cîtuva timp, dar aceasta a ars pînă la capăt, pe cînd ele sînt acum în crepuscul sau au dispărut.

Evreul le-a văzut pe toate, le-a depășit pe toate și este în prezent ceea ce a fost întotdeauna, nedînd dovadă de nici o decădere, de nici o infirmitate a vîrstei înaintate, de nici o slăbire a părților sale integrante, de nici o diminuare a energiei sale, de nici o tocare a minții sale agere și întreprinzătoare. Totul este muritor, cu excepția evreului; toate celelalte forțe trec, dar el rămîne.

Care este secretul nemuririi lui?

* În prezent, doar 0,3% — n. red.

MARK TWAIN

Audiență la regele Belgiei

Maiestatea Sa Baudouin I, regele Belgiei, a primit în audiență o delegație a Conferinței Rabinice Europene, în frunte cu lordul Jakobovits, Șef-Rabinul Marii Britanii.

În discursul său, regele Baudouin a înfierat, cu energie și indignare, profanarea abjectă a unor morminte din cimitirul evreiesc de la Carpentras (Franța). Regele a omagiat „Poporul Cărții” și a salutat, în călduroase cuvinte, pe rabinii Europei. A urmat o convorbire prietenească cu membrii delegației, în decursul căreia regele a abordat din nou problema reinvierii antisemitismului.

REGELE BELGIEI CERE DLUI ȘEF RABIN ROSEN EXPLICATII ÎN LEGATURA CU ANTISEMITISMUL

Adresîndu-se în mod special dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, regele a dorit să înțeleagă care sînt cauzele acestei recrudescențe a antisemitismului în țările din Europa de răsărit și în special în România.

Dl Șef Rabin dr. Moses Rosen a răspuns, în esență, următoarele:

„Nu este deloc vorba — mă refer la România, unde cunosc starea de lucruri — despre vreo creștere a antisemitismu-

(Continuare în p. 5)



Artele plastice și literatura DESPRE EVA

Prima făptură femeiască s-a constituit într-unul din miturile nemuritoare, care n-a ostenit să îmbogățească tezaurul artei cuvintului și plasticii mondiale.

Cartea Genezei din Biblie ne relatează cum „din coasta” lui Adam a fost făcut „un ajutor potrivit pentru el”. Văzînd-o, omul dinții a exclamat: „Iată în sfîrșit aceea care este din oasele mele și carne din carnea mea”. Și apoi „Adam a pus nevastei sale numele Eva”.

Ispitită de șarpe, ea s-a apropiat de arborele „cunoștinței binelui și răului” și „a văzut că pomul era bun de mîncat și plăcut de privit, și că era de dorit ca să deschidă cuiva mintea. A luat deci din rodul lui și a mîncat, a dat și bărbatului ei care era lîngă ea, și bărbatul a mîncat și el”.

Infruptarea din fructul oprit a făcut ca Adam să fie „izgonit din grădina Edenului ca să lucreze pămîntul din care fusese luat”.

După alungarea din rai, cei doi și-au început anevoioasele peregrinări prin lume.

Personajul Evei apare mereu în misterele evului mediu, în măsura în care prologul lor cuprîdea aproape întotdeauna reprezentarea creării celor dinți oameni și a păcatului original.

Dintre cele mai cunoscute și populare pe atunci erau „Pasiunea din Paris” (pe la 1450) de Eustache Marcadé și „Pasiunea din Paris” (pe la 1465) de Arnould Gréban. Prima deutează cu „Procesul Paradisului”, a doua cu „Creațiunea pe scurt”: în ambele se dezvăluie, pe de o parte, păcatul primelor făpturi omenești, iar pe de alta, judecarea și condamnarea lor.

O regăsim la loc de frunte alături de Adam într-o cunoscută dramă sacră anglo-normandă din secolul al XII-lea, în piesa lui Lope de Vega închinată făcerii lumii, în tragediile

olandeze cu aceeași temă ale lui Huig van Groot și Just van den Vondel.

În „Paradisul pierdut” al lui John Milton, ne întîlnim cu o viziune mai puțin obișnuită, în general idealizată, a eroinei. Ea e mai întîi înzestrată cu o năvitate aproape infantilă, cu nemărginită grație și „mii de decente”. Mîncînd, pradă ușurinței, din fructul oprit, devine provo-

tește să descopere totuși și o anumită măreție a durerii.

De-a dreptul impresionant este abundența celor mai felurite reprezentări plastice ale „ajutorului potrivit” pentru Adam.

Așa, de pildă, făurirea ei „din coasta” primului om este sugestiv evocată într-un mozaic din secolul al XII-lea, cuprins în prima cupolă a basilicii San Marco de la Veneția. Același motiv se descoperă cu incitare într-o captivantă pinză a lui Bertram de Minden, intitulată „Crearea Evei” și expusă azi la Galeria de artă din Hamburg. O gravură germană — „Adam și Eva” — de Wolgemut consemnează evenimentul de mai tîrziu: într-o atmosferă de calm familial, protagonistul își îngrijește copiii, în vreme ce protagonistul, cu spina împovărată parcă de vreascuri, gospodărește prin jur.

O imagine armonioasă a celor doi în preajma arborelui cunoașterii împodobește Breviarul Grimani, ilustrat cu strălucire de artiști flamanzi, pe la începutul secolului al XVI-lea.

O realizare originală, care azi pare modernă, este aceea de virșită de vestitul Jan van Eyck într-un poliptic de la catedrala Saint-Bavon din Gand. Alături de consortul său, ținînd în mînă fructul oprit, Eva poartă o privire pierdută, dar nu disperată, lăsînd-o parcă însoțită de nădejdea izbăvirii. Fondul foarte închis accentuează luminile, reliefurile trupului dezgolit, de parte de o absolută perfecțiune, dar foarte aproape de o autentică pulsație umană.

Un alt flamand, tot din secolul al XV-lea, ca și van Eyck, Hugo van der Goes, pictează „Păcatul original”, pinză expusă astăzi la Kunsthistorisches Museum de la Viena. Adam și Eva sint așezați tot lîngă „pomul cu-



■ Izgonirea din rai — desen de LILIEU

catoare, voluptuoasă, chiar lascivă. După care, ajungînd împreună cu consortul ei la poezie, Eva se întoarce către el și-i declară că reprezintă pentru ea „toate lucrurile de sub soare”.

De mare notorietate, bucurîndu-se de aprecieri elogiouse, este epopeea de ample dimensiuni „Eva” (1913) de Charles Péguy. Frumosul poem epic este conceput într-o optică foarte specială, care pornește numai de la rădăcinile biblice, ducînd personajul departe pe un drum insolit sortit de autor. Eva poartă mereu, în exilul terestru, amintirea fericii inițiale din rai, găsindu-se pînă la urmă într-o stare lamentabilă, în care izbu-

IOM IERUȘALAIM ZIDUL

Cînd l-am văzut
Singurele cuvinte sfînte pe care
Le știam le-am spus...
Am spus Salom pietrelor
Acestor pietre de sanctuar
Pietre cu suflet
Fierbinți de dragoste
Și lacrimi de dor.
Bilețele și rugă.
Femei și bărbați
Citeam lumina proiectată de zid
Pe chipul celor care plecau... iluminaj
Transfigurați și fericiți
Și simțeam că aici
Aici în Ieruşalaim
Aici în zid
Aici e zidul
Fînța de veci a neamului
A mea
Și a fraților mei
Din toldeana și de peste tot.
Cit as fi vrut să-l iau cu mine!
Pipîndu-l
Singele meu se electriza
Pînă unde poți recunoaște supunerea istoriei
Pînă unde cei morți renaș prin cei vii?
M-am reîntors dîndu-i zidului
Durerea mea și speranța.

BIANCA MARCO

noștinței binelui și răului”, pîrînd că nu observă șarpele, care stă la pîndă în spatele arborelui. Figura femeii, care ține un mîng în mîna dreaptă și cu stînga apucă un al doilea, este plină de ingenuitate, lipsită de apărare. Peisajul de care sint înconjurată e senin, măiestrit încheșat, respirînd liniște și suprem echilibrul. Este liniștea lor dinaintea furtunii pe care nu par s-o prevădă. Lucrarea e inundată de nuanțe ale verdețului și cafeniului, deloc apăsătoare, dar valorificînd cu poetică iscusită culorile naturale ale corpului omeneș.

În „Adam și Eva” (de pe la începutul secolului al XVI-lea) a lui Albrecht Dürer, expusă acum

la Muzeul Prado din Madrid, în aceeași abordare fructului acoperă dezvoltarea mura frunzelor de tînă și zveltă, ca forme rotunjite, desăvîrșite, cu o mînată grație, cu o mînată lăptosă. Suprapusă un grup, care contrastează cu alb-roșul, tendința lui, pare să vrea să peze idealul frumuseții.

HORIA

ISAAC BASHEVIS-SINGER în românește

În sfîrșit, un volum în românește* de Isaac Bashevis-Singer, clasicul în viață al literaturii idiș. Mărturisesc că am luat cu emoție în mînă cartea aceasta, care este o antologie din vasta creație năvălitoasă a prozatorului (autor și a numeroase romane). Inevitabil, gîndul m-a dus la primele mele contacte, vechi de peste o jumătate de secol, cu o operă ce se anunța dintr-un început viguroasă, răscolitoare.

Răspunzînd în 1939 unui chestionar propus de „Lexiconul literaturii idiș”, redactat de Zalman Reisen, autorul nostru scria: 1. Numele: Ițhac Singer; al tatălui: rabinul Pinhas Mehanem. 2. Născut în orașul Leoncin (mai exact: în așezarea limitrofă Radzimin, I. K.), pe Vistula, în anul 1904. 3. Mama: Batșeva, fiica rabinului din Bilgoraj. 4. Educație religioasă: studii parțiale la seminarul rabinic „Tahkemoni” din Varșovia. 5. Familia s-a mutat la Varșovia cînd eram în vîrstă de 3 ani. 6. Debut în ebraică... trecînd repede la idiș. 7. Prima povestire publicată sub pseudonimul I. Bashevis (după numele mamei, I. K.) în revista „Literarișe bleter” („Pagini literare”), nr. 80; colaborare la diferite ziare și reviste idiș; corector al revistei „Globus”; am publicat traduceri din Thomas Mann, Erich Maria Remarque, Knut Hamsun și romanul „Satana în Goray”. În prezent locuiesc la New York.

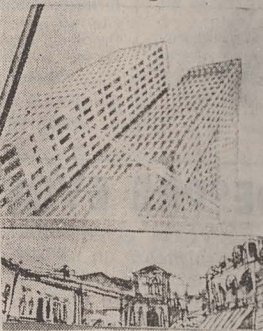
Date și aprecieri despre Bashevis-Singer, cuprînzînd elemente esențiale întru cunoașterea marului prozator, se pot urmări în documentatul „Cuvînt înalt” al volumului recent editat de „Cartea Românească”. Duhul creator al scriitorului reușește să descopere universalul în personajele sale atât de specific „etnografice”. Se adevărește o

dată în plus că ceea ce e mai autentic național este și general uman, mai comunicabil în esență.

Cînd a apărut primul său roman, „Satana în Goray” (1935), autorul, aidoma atîtor oameni lucizi, presimțea că se apropie o catastrofă. Acapararea puterii de către Hitler în Germania era prefața celui de-al doilea război mondial și a Holocaustului. Romanul a fost intens discutat. Unii membri conservatori ai iudaismului polonez erau nemulțumiți de prezența unor elemente de erotică alături de sături mistice. I se reproșa scriitorului o concesie, cînd, în realitate, era vorba de evidențierea confruntării dintre conștiință și instinctualitate. Personal, m-am alăturat părerilor emise de subtilul eseist Aharon Zeitlin, prefațatorul romanului. El admira maturitatea artistică a acestui „debutant”, în creația căruia proza se împletea cu poezia, muzica și pictura — și care izbutea să fie original, rămînd totuși accesibil, atrăgător și înșuleșitor pentru cititori.

Anton Celaru nu este primul traducător în românește al lui Bashevis-Singer. Alții l-au tradus după versiuni engleze, uneori fără a menționa că e vorba de un scriitor de limbă idiș, laureat ca atare al Premiului Nobel pentru literatură pe 1978. Este drept că notorietatea prozatorului se datorește și faptului că este masiv tradus în engleză și în multe alte limbi. De altfel, uneori revizuitește el însuși versiunea engleză a scrierilor

ISAAC BASHEVIS-SINGER GHIMPL.NETOTUL și alte povestiri



■ Coperta cărții

sale, realizată după textul idiș tipărit sau direct după manuscris. Dar Bashevis-Singer se considera înainte de toate un scriitor idiș, iar relevarea identității sale artistice și naționale constituie, bineînțeles, mai mult decît o simplă îndatorire de ordin informativ.

Jurnalist la începuturile carierei sale, atît la Varșovia, cit și la New York, scriitorul a păstrat mereu o strînsă legătură cu presa, publicîndu-și numeroase creații sub formă de folioane serializate. Cotidianul „Forverts” („Înainte”), devenit ulterior o gazetă periodică, fără a-și pierde nimic din prestigiu, i-a adăpostit o bună parte din scrierile sale. În ultimele decenii, a publicat numeroase năvăle în prestigioasă revistă literară trimestrială „Di goldene

keit” („Lanțul de aur”) din Tel-Aviv.

Ca traducător, Anton Celaru este beneficiarul a două privilegii. Mai întîi, el lucrează cu textul idiș în față, întrucît cunoaște limba scriitorului; apoi, e familiarizat cu viața, obiceiurile, mentalitățile, credințele ogîndite în opera lui Bashevis-Singer. Traducătorul nu și-a asumat, deci, sarcina simplă a stabilirii unei „comunicări” între două limbi din familii diferite (o limbă germanică, avînd un puternic afluente ebraic, și o limbă romanică), pentru a înfățișa cititorului de limbă română un mediu „pitoresc”, „exotic”. Cucerit de o operă literară de o mare originalitate și de un înalt nivel artistic, traducătorul a evitat calea facilă a „folclorizării” textului său românesc sau ispită, contrar, a utilizării unui stil rece, neutru. Din fericire, graiul popular românesc, atît de mlădios și nuanțat, i-a oferit, probabil cu prețul a destule eforturi, posibilitatea de a-i introduce fără obstacole pe eroii lui Bashevis-Singer — de obicei ființe de nivel social mediu, dar cu o existență contorsionată și cu o vorbire adesea parabolică, de un comic amar — în universul spiritual al cititorului din România.

Nu mai puțin dificilă a fost misiunea traducătorului de a realiza o selecție cu adevărat reprezentativă pentru proza scurtă singeriană. Factura social-psihologică a eroilor, chiar dacă tributară aceluiași capitol de istorie evreiască în dramatică desfășurare și aceluiași tradiții înădăncinate, se ramifică bogat în funcție de ambianță și evenimente. De aici nevoia de a grupa povestirile traduse potrivit amplasamentului geografic al acțiunii, începînd

cu tirgul, așezarea a evreimii est-europene și trăiesc un destin personal ce totuși, Ioină-Meir totuși, „Hahamul” sau „Papagalul”, trecînd la Varșovia (cu imagini bitoare din casa scriitorului sau cu confruntările sociale vremii, ca în năvălita „nepot”) și ajungînd în America tipic de evreii care și-au trăit tînetă lor europeană. Iată atent la traumele adiaului nazist, ca în „Socot nimerită și necericii capitolului sacrat tirgului-embutei candide, pe se pot amuza — în invățămînt — atî vîrșnici, cit și ce

În să adaug că tei talmăcirii confidat impresia de profunzime și mînată care o dau esurîntele lui Anton cărții și glosarul contribuie, de asemenea, la cunoașterea filon umanist, netădîinte didactice. Veeriat al cunoașterii trîndu-și mereu opina că volumul stituit un merituos acest sens.

Din „Cuvînt înalt” fraza de încheiere interpret scriitorului multumesc teia Românească deschis și generos ceptat să publice Subscriu din aceste cuvînte.

* „Ghimpl.netotul” și alte povestiri. Editura „Cartea Românească”, 1990, 288 p.

SESIUNEA CONGRESULUI MONDIAL EVREIESC — BERLIN, 6—8 MAI 1990

„Soluția noastră finală”

Urmare din p. 1)

nu mai depindem nici de ura unora, nici de mila altora, țara în care ne croim propriul nostru destin.

„NU PUTEM, NU SE CADE SĂ PLĂTIM UN ASTFEL DE PREȚ”

...Intre multe calomnii și minciuni are s-au scris în ziare împotriva lui Yehum Goldmann, binecuvântată să-i fie mintirea, a fost și aceea că el ar fi de-larat că:

„Dacă Dumnezeu m-ar fi întrebat dacă oresc ca evreii să aibă statul lor, Statul Israel, i-aș fi răspuns că-i mulțumesc, ar nu solicit acest lucru”.

L-am văzut pe Goldmann în apartamentul său din Paris, cu două săptămâni înainte de moartea sa. Știam că ele ce am citit în ziare nu puteau fi adevărate, menită să-l discrediteze. L-am întrebat totuși ce e adevărat în această știre. Cu umorul său proverbial, Goldmann mi-a răspuns:

„Să-ți spun, dragă dle Șef-Rabin, să-ți spun ceea ce am declarat și vei vedea, o dată mai mult, ceea ce e în stare otrava calomniei. Am spus că Statul Israel a apărut ca un rezultat al Auschwitz-ului. Prea le era tuturor rușine să ni se uite în ochi după ce au stat cu brațele încrucișate și au lăsat să se consume urașă dramă a Holocaustului.

Dacă Dumnezeu însă mi s-ar fi adresat, fiindu-mi posibilitatea să aleg: sau Auschwitz, cu șase milioane de martiri și, ca un rezultat al acestuia, Statul Israel, sau a nu avea nici Auschwitz, nici Statul Israel, aș fi spus: „Doamne, renunță la amindouă. Nu putem, nu se cade să plătim un astfel de preț”.

...Prețul l-am plătit totuși. Spre a păstra Israelul, trebuie mereu să amintim acest lucru omenirii întregi. „Soluția noastră finală” e dreaptă și e spre binele întregii umanități.

Cuvîntul președintelui Edgar Bronfman

Ne-am adunat la Berlin în preajma aniversării înfringerii nazismului, o victorie asupra întreaga omenire. Asistăm, de asemenea, la înfringerea unor alte forme de totalitarism, dictatura stalinista din Germania de Est. Aceasta reprezintă încă o victorie pentru întreaga omenire și noi salutăm stărmirea propriilor lanțuri de către poporul Germaniei de Est.

Ne aflăm la Berlin, oraș de mare importanță istorică, ce poate deveni capitala unei Germanii unificate, a unei Germanii care este acum în stare să construiască pe fundamentul celor mai bune tradiții ale ei, trăgând, totodată, învățăminte din tradițiile ei reale. O Germanie care să se consacre nu înrobirii, ci progresului omenirii. Dar trebuie să ne amintim cu toții că Berlinul a fost, de asemenea, capitala celui de-al treilea Reich, a lui Hitler — un diavol al cărui nume rămîne în vechi legat de o groază de nedescris. Și nu trebuie să uităm niciodată că, atunci cînd armatele Aliatilor înaintau dinspre răsărit și dinspre apus, au văzut cu ochii proprii rămășițele lagărelor de concentrare, ororile Holocaustului.

Vom vizita Wannsee, locul unde unsprezece bărbați și o femeie — demni de cel mai profund dispreț — au hotărît exterminarea tuturor evreilor din lume, locul în care a fost formulată „soluția finală”.

Avem amintiri. Avem lacrimi și există suferință. Avem speranțe și temeri și nesiguranțe. Sînt mulți evrei care nu s-au putut hotărî să vină în acest oraș din pricina suferințelor pe care le evocă lor Berlinul. Vorbesc cu mult atașament cînd vă spun că înțeleg intensitatea minții și amărăciunii lor. Dar există un motiv pentru care noi ne aflăm aici. Ne aflăm aici pentru că avem ceva de spus noi Germanii.

Aș vrea să fiu în stare să las trecutul în urmă, să înaintez spre viitor, dar nu sînt. Trebuie, ca noi toți, de altfel, să analizăm cele întâmplate, să mă ocup de trecut. Poporul evreu nu poate să uite. Iar poporul german nu trebuie să uite. Și nici noi, nici dumneavoastră nu putem îngădui ca lumea să uite. În mod inevitabil, se pune problema iertării și a împăcării. Împăcarea este posibilă dacă spunem adevărul. Iar adevărul este că numai cei șase milioane de evrei asasi-nați pot să ierte. Dar ei sînt morți. Dureea acestei amintiri — a dumneavoastră pentru că face parte din istoria dumneavoastră, iar a noastră pentru că este cel mai rău lucru care ni s-a întîmplat vreodată — constituie singura punte reală dintre noi, singura cale spre împăcare.

Au trecut patruzeci și cinci de ani; sînteți o altă generație de germani, întocmai cum noi sîntem o altă generație de evrei. Mă aflu în fața dumneavoastră în calitate de președinte al Congresului Mondial Evreiesc și sînt pătruns de emoții contradictorii. Să vorbim acum despre viitor și să vă spun ce anume cere — ba chiar pretinde — poporul evreu noi Germanii.

Noi, evreii, am fost întotdeauna incredințați că avem o misiune specială — „a fi o lumină pentru toate națiunile”. Germania a distrus aproape evreimea europeană și, odată cu ea, acea lumină specială. Acum aveți o îndatorire aparte față de noi.

Nu vorbim de o vină colectivă și nici nu spunem că actuala generație ar fi vinovată de ceea ce a făcut alta. Totuși, noi pretindem o recunoaștere a răspunderii colective. Noua Germanie trebuie pe veci să-i învețe pe oameni ce s-a întîmplat, astfel încît punctul cel mai de jos la care s-a ajuns în inumanitatea omului față de om să nu mai poată niciodată fi atins.

Poporul evreu recunoaște că Republica Federală a devenit o adevărată democrație. Dar democrația nu înseamnă numai alegeri libere și guvernare de către majoritate. Înainte de toate, trebuie să însemne libertate pentru fiecare bărbat, femeie și copil. Trebuie să însemne ocrotire garantată de lege tuturor minorităților. Noua Germanie trebuie să fie în vechi o adevărată democrație, căci lumea a învățat că popoarele libere nu pot să-i tolereze pe monștrii fasciști. Este cert că socialismul a eșuat ca sistem economic. Dar infamia lui reală rezidă în faptul că i-a furat omenirii libertatea. Fărăste că fascismul a făcut același lucru. Singura democrație poate garanta fiecarei libertatea.

Trebuie să existe întotdeauna relații speciale între noua Germanie și Statul

Israel. Israelul s-a născut din cenușa Holocaustului. Poporul evreu își amintește astăzi de situația jalnică a celor care, fugind de abatoarele naziste, căutau cu disperare un adăpost în lumea largă, dar o țară după alta le refuza intrarea. Ne amintim că o lume incredulă și, poate, nepăsătoare nu a întreprins nimic, nu a vrut nici măcar să bombardeze drumurile spre Auschwitz.

O lume cuprinsă de rușine a sprijinit crearea Statului Israel, iar în timp ce Republica Federală Germania se constituia, ea susținea intens construirea statului evreiesc. Cînd Germania de Est a sfărîmat cătușele comunismului, primul ei parlament constituit în urma unor alegeri libere și-a cerut în unanimitate scuze pentru rolul jucat în Holocaust și a făgăduit să dea compensații victimelor, așa cum făcuse Republica Federală.

Poporul german trebuie să sprijine întotdeauna Israelul. Niciodată să nu-i ajute pe cei ce vor să distrugă Statul Evreiesc. Noua Germanie trebuie să adere la poziția Republicii Federale cu privire la proliferarea armelor nucleare. Germania să nu devină niciodată o putere nucleară și să nu acorde nici un ajutor vreunei țări care ar dori să devină o putere nucleară. Germania să nu aibă niciodată capacitatea de a purta un război chimic sau biologic sau cu alte mijloace de exterminare în masă și să nu ajute vreun alt stat să realizeze o atare capacitate. Să ne amintim de uzina de gaze toxice din Libia; să stărmim din nou ca Germania să adopte legi drastice în vederea înlăturării unor astfel de amenințări la adresa omenirii și a Israelului, legi pe care să le aplice cu vigilență. Niciodată, niciodată să nu-i întăriți pe dușmanii Israelului!

O Germanie unificată va avea, la început, mari dificultăți. Va fi greu să se înlătore repede stagnarea produsă de socialism. Dar noi știm că, în cele din urmă, Germania va fi un stat solid și puternic, cel mai puternic din Europa din punct de vedere economic, și un conducător economic al lumii. Poporul evreu este îngrijorat de modul în care va fi folosită această putere, această forță.

Istoria Germaniei este agresivă și naționalistă. O Germanie puternică stîrmește teamă. Nu numai din partea evreilor, ci și a tuturor vecinilor dumneavoastră, a tuturor celor care au avut de suferit în cursul perioadei fasciste. Istoria agresivă și naționalistă de Germania impune ca noua Germanie să garanteze mereu, în repetate rînduri, caracterul sacru al granițelor.

Așa cum va exista în curînd o Germanie unificată, va lua ființă și o Europă unificată. Germania trebuie să se angajeze să fie parte componentă a acelei Europe. Trebuie ca, de bună voie, să vă lepădați pentru totdeauna de naționalismul agresiv și să deveniți cu adevărat europeni. Trebuie să ajutați la reconstruirea unei bune părți a ceea ce a fost distrus în timpul dominației naziste. Acum, cînd Europa de Est s-a dezbărat de lanțurile socialismului, ea se luptă pentru a-și pune în practică noua democrație. Trebuie să ajutați. Nu trebuie să existe nici o întoarcere la totalitarism.

Cînd, pe vremuri, ați lăsat la o parte acel naționalism agresiv, ați creat o cultură care este încă invidiată. În istoria Germaniei există Beethoven și Bach, Hegel și Schiller, Dürer și Beckmann. Mari muzicieni și mari filozofi, mari poeți și mari artiști. Acum a venit timpul cînd lumea ar dori o nouă Renaștere germană.

Aici, în fața poporului german, în fața poporului evreu, eu recunosc ceea ce a realizat Republica Federală. O societate democratică a fost întemeiată pe o solidă temelie educativă, națiunea a semnat tratatul de neproliferare și a devenit un aliat puternic, integrat în Europa, cu un sistem de legi ce interzic xenofobia și alte extreme ale comportamentului politic. Nu numai că Republica Federală a plătit despăgubiri poporului evreu, dar a și recunoscut sincer crimele indescriptibile ale trecutului.

Este clar drumul pe care-l are de urmat noua Germanie. Poporul evreu se roagă să dovedeți că lumea nu are de ce să se teamă; să urmați calea ce vă îndepărtează de tradițiile rele și vă apropie de cele bune, care vădese adevărata voastră vocație. Marea problemă este edificarea unei Germanii adînc înrădăcinată în pace și în respectul pentru valorile umane universale.



Helmut Kohl și Edgar Bronfman la Sesiunea Congresului Mondial Evreiesc

Cuvîntul lui Elie Wiesel

WANNSEE — un avertisment

Wannsee — sfîrșitul — soluția finală.
Ținta: evreii, toți evreii, de pretutindeni.

Ce simte astăzi un evreu în acest loc, marcat de rău și blestem?
Teamnă și cutremurare, minie — nemărginită minie, neajutorare și durere — nesfîrșită durere.

Lacrimi? Nu trebuie să se plîngă aici. Dacă începeți, nu vă veți opri.

Cîte lacrimi se pot vărsa pentru mii de comunități?
Cît timp poate fi jeliată moartea a zeci de mii, a sute de mii de victime nevinovate, părăsite, abandonate?

De-ar putea zidurile să vorbească;

De-ar putea copacii și norii să depună mărturie.
E nevoie să-i auzim, căci în trecut cei mai mulți germani, bărbați și femei, au refuzat să vorbească, iar acum refuză să-și amintească.

Aici e locul unde, într-o atmosferă „de lucru”, de banalitate și eficiență, doisprezece înalți funcționari guvernamentali germani, în numele conducerii lor criminale, în numele națiunii lor, au osîndit la moarte și uitare întregul popor evreu: profesori și elevii lor, mirese și mirii lor, intelectuali și muncitori, rabini și discipolii lor, tineri revoluționari și bătrîni vîndnd la Sion. Toți erau sorțiți pieirii. Pur și simplu fiindcă erau evrei.

Pe vremea aceea, copiii se mai jucau pe străzile din Sighet și Salonic. Alții cerșeau încă pîne în ghetourile din Varșovia și Białystok. Și mai erau unii ce se rugau pentru venirea lui Mesia în ascunsele buncăre și poduri din Vilna și Lublin. Ei erau deja morți și n-o știau.

Istoria evreilor e ceea ce germanii încercu să anihileze aici
Aducerea amînte a evreilor
Voia Germania s-o stîrpească în vecii vecilor.

Iată ce-și amintește un evreu la Wannsee.

Dar pentru noi, evreii, Wannsee mai înseamnă și că memoria e mai decît dușmanii ei.

Inseamnă că nădejdea evreilor a înfrînt teamă.
Inseamnă că, atunci cînd noi, evreii, vizităm Wannsee și ascultăm sumbrele, jalnicele salo ecouri, năzuim să împiedicăm generațiile viitoare de a moșteni trecutul nostru drept viitorul lor.

NOSTALGIA ISTORIEI

Că acel gânditor de nobilă elevație care este Henri Wald are adincă dreptate când afirmă că dimensiunea fundamentală a spiritualității iudeice este timpul și nu spațiul, deoarece istoria și nu geografia a fost, un timp, coordonata fundamentală a existenței evreiești, o dovadă, printre altele, și motivația de substanță a reînnoirii poporului evreu din Diaspora sa bilimbenară în țara din todeauna a străbunilor săi. Poate cel mai grăitor argument ni-l oferă creatorul sionismului spiritual, marele filozof și scriitor Ahad Haam, când arată că „drumul nostru spre Eretz Israel nu este altceva decât drumul unui popor către izvoarele apariției sale pe scena umanității”.

Oare ce-l putea atrage pe evreul european al secolului al XIX-lea — chiar și în condițiile covârșitoare ale pogromurilor fără număr, ale unui antisemitism tot mai virulent — spre un pământ arid și stîncos, pe care vinturile și furtunile istoriei, nepăsarea aproape criminală a celor ce se perindaseră la stăpînirea lui îl aduseseră în starea unui deșert lunar, răcolit când și când de cratere, de parcă l-ar fi zguduit cutremure fantastice, ca la un început de lume?

E limpede că l-a atras într-acolo — și numai într-acolo, în pofida ispitelor ce i s-au oferit pe alte meleaguri, mai binecuvîntate cu minunății — nu peisajul, nu imaginea naturii sălbatice, ci un dor, o nostalgie ce nu-și poate găsi explicație mai temeinică decît în istorie. Este bine cunoscută sugestivă povestire — poate reală? — care evocă trecerea lui Napoleon printr-un „stetl” polonez în tragicul său marș spre Rusia. Se zice că, la un moment dat, împăratul a trecut pe lângă o sinagogă, cam dărăpănată, de unde răzbătea pînă la el un cor sfîșietor de plînsete. Curios și neliniștit, Napoleon și-a trimis un aghiotant să vadă ce se întîmpla acolo. După cîteva minute, aghiotantul s-a întors și i-a raportat că „sînt cîteva zeci de evrei care plîng că li s-a dărîmat templul”. „Da, e grav — spuse pe gânduri împăratul. Ar fi cazul să le dăm o sumă de bani să-și construiască un templu nou!” La care aghiotantul cuteză: „Nu, sire, e vorba de un templu ce le-a fost dărîmat și ars de romani acum vreo două mii de ani”. Cu privirea fulgerată de o cugetare de o nobilă profunzime, împăratul ar fi spus: „Dacă un popor e în stare să plîngă două mii de ani dărîmarea lăcașului său sfînt, atunci înseamnă că nu e în nici un caz

un popor ca altele și acum înțeleg și veșnicia lui”.

Dincolo de frumusețea și tălcurile adînci ale povestirii, transpare un adevăr confirmat de milenii de istorie trăită în carnea și sufletul său de un neam legat printr-o pecete durabilă cu Dumnezeu istoriei. Atunci cînd marele poet ebraic al evului mediu, Iehuda Halevi, a făcut cunoscuta sa „alia”, el s-a adresat Sioului, într-o pagină memorabilă, nu ca spre un țărîm geografic — sau nu numai ca spre un asemenea țărîm — ci, în primul rînd ca spre un spațiu care îi evoca o istorie grandioasă. Munții Pămîntului Sfînt nu erau numai simple repere geografice pe un platou în general stîncos, iar Hebronul îi aducea aminte de imaginea patriarhilor pe care-i adăpostea la pieptul său.

Gloria și măreția acelor vremuri îndepărtate nu aparțineau unor fapte de arme vitejești — deși ele abundă în „Cartea Cărilor”, demonstrînd grăitor cu cită uitare de sine știau strămoșii noștri să-și apere pămîntul și credința — ci, cu deosebire, strălucitelor fapte ale spiritului. Cutare loc era legat de convorbirea lui Avraham cu îngerii travestiți în păstori, altul l-a adus în orașul său, Ierusalaim, care avea să se numească și Ir-David și atîtea multe altele. Și, fiindcă veni vorba de Ierusalaim, să nu uităm că, atunci cînd și-au atîrnat harfele de săciile de la riurile Babilonului și au jurat „De te voi uita, Ierusalime, să mi se usuce dreapta...”, ca și mult mai tîrziu, în timpurile noastre, cînd rostesc an de an, la fiere sărbătore, „Lešana abaa b'Ierusalaim”, evrei nu au năzuit niciodată la un perimetru urban oarecare, ci la cetatea ilustrată de marii lor regi David și Solomon, la cetatea binecuvîntată de Dumnezeu istoriei cu sfințenia sa.

Poate și în aceasta constă singularitatea lui Israel în lume — singularitatea care nu-i conferă privilegiu deosebire, cum afirmă antisemiții de toate culorile și toate nuanțele, ci numai îndatoriri sporite —, în facultatea sa de a absorbi într-atîta istoria pînă în fibrele intime ale ființei sale, încît pînă și eternul său vis și eterna sa aspirație către Sion să fie impregnate de o sfințită visare la vremurile mesianice ale dreptății universale, ca parte integrantă și incununație a unei istorii în filele căreia este înscrisă biografia fiecăruia dintre noi.

VICTOR BĂRLĂDEANU

Pseudosavanți și pseudoscriitori

Nu știm cine este dl Cristian Cocea, dar sîntem convinși că nu i-a citit nici pe Graetz, nici pe Dubnov, autori moderni ai unor monumentale Istorii ale poporului evreu. Probabil că nici nu știe că Istoria lui Dubnov a apărut și în limba română. Dl Cocea a aflat însă că prin tehnica trunchierii și a comprimării textelor se pot obține oarecare rezultate demolatoare atunci cînd funcționează reaua credință. După această metodă s-a încercat doar compromiterea unor opere și a unor autori. Ce și-o fi zicînd dumnealui? De ce să n-o încerce chiar cu istoria evreilor?... Și a încercat într-un ziar care se numește „Reporter” (an. II, nr. 16).

Așa cum stă bine unui „intelectual”, el își începe „studiul” de nice 90 de rînduri de ziar, intitulat „Sub steaua lui David”, cu cîteva considerații, în general, corecte, după care o ia la vale amestecînd cu meșteșug epoci, personalități, evenimente, corelații istorice. Ca să luăm pe îndelete afirmațiile „istoricului” ar fi o pierdere de vreme inutilă. Nu are sens să polemizăm cu o înșălire în care e dificil să delimităm intenția de navitate, ca să nu mai vorbim de „materialul istoric” vulnerabil și în fața unui începător în materie.

Ceea ce ne-a determinat totuși să ne referim aici la dl. Cocea e asemănarea, izbitoare, dintre fapta sa și alte încercări, de cutremurătoare amintire nu numai pentru evrei, făcute pe seama istoriei noastre... „Istorii” ale poporului evreu au scris și corifeii nazismului; Strehler „istoric”, în același timp director al ziarului oficial al partidului hitlerist, a fost spînzurat pe temeiul sentinței istorice a Tribunalului de la Nürnberg. În orice caz nu poporul evreu este cel condamnat, ci dușmanii lui care acționează azi numai la adăpostul întunericului, deghețai (prost deghețai), folosind alegorii, aluzii, ocolisuri, scuze, spunînd „prăvălia” în loc de ceea ce le arde limba să spună, gata să cheme din nou la măcel (cum au făcut-o în presa ceaușistă). De ce pe ascuns? De ce nu în limbaj direct, ca înaintașii lor? Povara istoriei — nu legea (de altfel, o

lege explicită împotriva antisemitismului nici nu există, din păcate, în numeroase țări) îi silitește la aceasta.

Pentru scriitorul Corneliu Buzinschi (il cunosc, l-am citit!) e mai comod să dea de înțeles că nu a auzit de Gheorghiu-Dej și de Ceaușescu și să identifice comunismul numai cu Pauker și Chișinevski (deși știe că au fost eliminați de primii). Pentru alt scrib ca N. Alupei (în „Cuvîntul”) e la îndemînă să vadă în Marx pe evreul din frageda copilărie deși acesta a fost botezat încă de la vîrsta de... 4 ani și a devenit un antisemit notoriu. Aceasta nu-l împiedică pe N.A. să vorbească despre marxism „iudaic” ignorînd incompatibilitățile evidente pentru orice profan... E același consens provenit din simplismul pe care se întemeiază toate formele de șovinism, cu al fașilor prieteni care vād în amicul evreu mai întîi evreul amic...

Din ce specie face parte dl Cocea e greu de spus. Cert este că nici un dascăl de istorie nu și-ar fi putut imagina posibilitatea publicării unui astfel de „compendiu” al unei istorii milenare... Poate într-un coșmar rău de tot sau în luarea scrisă a unui elev repetent!

Pentru a nu mai obosi cititorul cu exemple sau reproduceri, vom spune doar că „eseul” intitulat „Sub steaua lui David” sugerează ipoteza caracterului „nomad” al poporului evreu și sfințește, puțin mai jos, cu evocarea amintirilor recente ale președintelui Irakului (dragii, se pare, autorului) pe care le consacră ca punct final al unei evoluții istorice.

Nu merită dl Cocea și „opera” sa atîtea cuvinte. Dar scrierea în cauză este simptomatică, cum spuneam, pentru agitația unor „binevoitori”, treziți de libertatea de exprimare la nostalgia cu zvastică. Aș zice că primejdia nu e acolo unde se macină vechea făimă antisemită chiar după rețete mai noi, ci acolo unde, cu aere de savant stătut, se umblă prin filele istoriei cu gîndul că doar, doar s-ar putea strecura cîteva rînduri otrăvite. Emai confortabil, mai „distins”, mai prudent și, cred unii, mai eficient...

C. ISAC

LE PEN ȘI STEAGUL ALB-ALBAȘTRU

Au trecut 50 de ani de atunci, dar acea zi fierbinte de iunie a anului 1940 nu o voi uita niciodată. În orașelul nostru, mai aparate de radio erau încă puține și mă duceam la un prieten să ascult știrile în zilele acelea încordate și tragice, cînd Europa alunecase deja în vîltoarea sin-geroasă a celui de-al doilea război mondial, iar flăcările lui se apropiau tot mai amenințătoare și de căminele noastre.

Nu mai în urmă cu o zi, din Parisul asediat auzisem vocea sugrumată de emoție a premierului de atunci al Franței, Paul Reynaud: „Chiar dacă o minune ar salva Parisul, eu cred în această minune!”. Minuna nu s-a produs. Cu-prins de dezădejde, de mînie și de milă, ascultam vocea gravă a crainicului, care anunța căderea Parisului.

Da, mi-a fost milă de Franța zdrobită și încătușată, de bravul ei popor îngenu-nchiat și umilit.

Au trecut 50 de ani de atunci, iar acum mi-e rușine pentru Franța și nu numai pentru ea, ci pentru întreaga civilizație europeană. În sudul Franței și în regiunea Parisului au fost profanate cimitire evreiești, morminte distruse și mizgălite cu zvastici, cadavre exhumate și batjocorite. Sînt sigur că în aceste cimitire se odihnesc și osemintele unor dintre aceia care, în acele zile teribile, au fost ridicăți de la căminele lor, duși la „Vélodrome d'Hiver”... Sînt sigur, de asemenea, că în acele cimitire se odihnesc și osemintele acelor evrei care au luptat cu arma în mînă împotriva cotropitorilor Franței. Iar acum, cei care au pătimit atît de mult pe pămîntul Franței (numai pentru faptul că au fost evrei) și i-au apărut onoare, cei care au trecut prin flăcările iadului și s-au salvat ca prin minune sînt batjocoriți și după moarte și li se tulbură în mod bestial somnul de veci... De ce?

Vreau să precizez că nu doresc în nici un fel să denigrez marele și nobilul popor al Franței; știm cu toții că fascismul Le Pen (nu știu ce grad a avut în armată, o fi fost și el caporal, dar se știe că a fost mare specialist în vinarea de capete ale algerienilor care luptau pentru independența patriei lor) nu reprezintă nicidecum poporul francez, ci o clică, o formațiune extremistă, pe care majoritatea covârșitoare a francezilor o respinge. Dar în atmosfera creată de Le Pen pot acționa în voie teroristii.

Am urmărit la TV secvențe de la grandioasa manifestație din capitala Franței împotriva fascismului și a antisemitismului. În primele rînduri păseau președintele Franței, primul ministru și alte personalități de vază; impresionant, desigur, dar oare și suficient? Cred că nu. Un cancer nu poate fi eradicat prin descințete, ci numai printr-o severă intervenție chirurgicală. Celulele cancerose trebuie extirpate înainte ca metastaza să cuprindă întregul spațiu dintre Atlantic și Urali... Aceste formațiuni extremiste purtătoare de virusuri ale unei

„Side” ideologice trebuie în sfîrșit scoase în afara țării (pe bani și tat), în toate țările.

Să răsfoim puțin filele istoriei coputului anilor '20, într-o țară ca Munchen, un paranoic, fost membru în armata Kaiserului, expunea în rînd de dominație mondială o viziune de minare a raselor „inferioare” și l-a luat (sau n-a vrea să-l ia) pe Hitler și liderii de atunci (în frac-brelă, sau fără) au putut să realizeze meschinării politice (vezi rețeaua Anshlucului, politica de cîrmire în Spania etc.) drumul pernic al berăria de la Munchen și de la de la Munchen, care a dus la o catastrofă.

Nu sînt un om politic, simplu, dar și un supraviețuitor al Holocaustului și nu pot să uit la Auschwitz. Pe ai mei și pe ne-a deportat caporalul, și am căreii unii se străduiesc din rînd să-l reabiliteze (și ne-a deportat) a făcut întii o baie de sînge, reile evreiești ale localității. Pe cîmpurile înghețate ale „tului” Transnistriei au rămas o mare parte a familiei noastre și cunoscuți. În orașelul nostru, care zece deportați s-au întors, aceea nu pot să tac. Orice orice pasivitate, orice concesiune, la un nou „Munchen”, cu toate cele sale nefaste.

Dar să ne întoarcem la impresiunile manifestare de umană de la Paris. Da, anul 1940 totuși anul 1940... iar în fața destinului, stimați cititori, deși cheia aceste rînduri, totuși, eu optimistă. În timp ce vizităm vizor manifestația de la Paris, mea (cursantă la Talmud Toră) se deodată atenția: „Bunicii, cule! uite steagul alb-în-alb! Într-adevăr, peste fluviul meu vărsat pe străzi fluturau steaguri fâsurat un steag alb-în-alb, steaua în șase colțuri, Marele (odinoară semn de ocară pentru ebraică „maghen” înseamnă p ocrotitor, iată, m-a străfulgerat și iată scutul nostru, pavăza noastră mai sîntem în 1940! Sistemul (turii) 1940 eram fără apărare. Abia „prieteni”, eram la chermăluțuri telor, tuturor „Jepilor” din spu-

DECESE

Cu nemărginită durere, Solomon Negrea amintește că, la 25 mai, s-au împlinit 5 ani de la pierderea scumpei soții, REGHINA NEGREA, iar la 10 iunie se împlineste un an de la moartea fulgătoare a unicului fiu, ing. NEGREA ADRIAN.

Comemorarea duminică 10 iunie, orele 11, la Cimitirul Giurgiului.

Ne-a părăsit pentru todeauna iubita și minunata noastră ROZICA SABETAY (mama Zozo) — Craiova. Figura sa frumoasă și luminoasă, căldura sufletului ei, mintea ageră și înțelepciunea faptelor, comportamentul prietenos față de oameni ne rămîn pildă și amintire pentru todeauna. Cu lacrimile nu vom putea sterge durerea enormă pe care o simțim. Odihnește-te în pace, scumpă și adorată mamă! Cornel și Micki — fii, Eva — noră, Sergiu și Ariadna — nepoți, Iosif, Amelie și Gigi — frate și surori, Gina și Lili — cumnați, Bobo — cuscă.

Paula — soție și întreaga familie amintesc că în ziua de 5 iunie (12 Sivan), se împlinesc 10 ani de la decesul dragului lor BERNAD (Bubi) GALANTAR. Fie-i în veci memoria binecuvîntată!

Profesorul Iancu Părvulescu anunță, cu aceeași durere, că, la 8 iunie 1990, se împlinesc 5 ani de la decesul adorabilei sale soții RODICA. Amintirea ei va dăinui mereu în inimile noastre.

La 5 iunie comemorăm un ne-a părăsit scumpul nostru bunic FEIDEN SONIU, din neii. Amintirea lui va rămîne în inimile noastre.

Tina Farchy, Coca Spîrlea, José Grosvald, cu multă durere decesul dragului și neuitatului ROZEA, pe data de 11 mai, la lungă și grea suferință.

La 21 Sivan (14 iunie) doi ani de cînd ne-a părăsit înțeleptul SIMON LAZAR, fiul țepile, Alexandru și Diana — 4 febr., Carina și Lorena — nepoate — 11 febr.

Ety Abramovici (Anita-Nora) rămăsă singură, pînă la sfîșietul suflet, că s-au împlinit de surorilor — FRIDA SILBER, ROZA ABRAMOVICI, un an — 25 mart.

La 20 mai se împlinesc 10 ani de la decesul crimii și durere de la decesul scumpei și iubitei mea soră TERNER (născută FAIGHE) mistă, Iași.

Te voi plînge veșnic... LINZMAYER LILI din neii născută SALAMON, a decedat în 1990, spre regretul familiei și Deisy Herescu. Înhamarea Cluj-Napoca.

O FOTOGRAFIE INEDITĂ



Imaginea de mai sus este inedită și nstituită proba unică (deocamdată) a ei întâlniri care a avut loc în 1936 la ndra, unde Moses Gaster trăia încă din ul expulzării sale din România (1881) continua să se ocupe de problemele araturii vechi și ale științei românești. Moses Gaster (1856—1939), unul dintre mai redevabili savanți ai vremii sale, ul din cei mai buni cunoscători ai spualității românești exprimate prin carte unul din cei mai mari și sinceri pctori ai culturii românești în întreaga ne, stă de vorbă cu Constantin Brăiloiu (93—1958), folcloristul de excepție, care ous bazele științifice ale cercetării muii populare românești. Două personajii de marcă și de mare valoare, diind relaxat, desigur despre problemele iturii românești, ale folclorului și știinmondiale, în care amândoi au avut ruri grele, esențiale și fundamentale spus. În volumul M. Gaster în cores-

pondență (alcătuit și adnotat de V. Florea, București, Editura Meridiane, 1985), nu există nici o mențiune asupra unei eventuale relații directe sau a unei reciproc cunoașteri între cei doi. Și nici în scrierile lui (sau despre) Brăiloiu. Deși M. Gaster rămăsese profund interesat de evoluția științei și culturii din România, Brăiloiu nu publicase încă eruditele sale studii care l-au impus lumii și este posibil ca cei doi să se fi cunoscut abia atunci, cu prilejul întâlnirii de la Londra. În 1936, la un festival internațional de folclor, Brăiloiu era acolo pentru a reprezenta țara, în calitate de fondator și conducător al Arhivei de Folclor a Societății Compozitorilor, ca și de coordonator al unor formații folclorice (între care trupa de călușari făcuse mare senzație). În schimb, Moses Gaster, prin volumele, studiile, munca erudită și ideile sale, era bine cunoscut lui Brăiloiu.

M. MARIAN

NICOLAE IORGA despre evreii români din America

Recenta retipărire a lucrării „Ardealul, pământ românesc”, Editura științifică și enciclopedică, București, 1989, 430 pagini, într-o excelentă ediție, avind autor pe Milton G. Lehrer, ziarist american, originar din România, ne duce cu gândul la impresiile pe care Nicolae Iorga le-a redat în însemnările sale de călătorie și pe care le-a expus în conferințele sale ținute în țară, cu privire la caldă primire ce i s-a făcut în Statele Unite de către evreii români, cu ocazia călătoriei din anul 1930, cind a străbătut vastul pământ american de la un capăt

Să ne referim la acestei impresii¹. La New York, Nicolae Iorga este întâmpinat, printre alții, de „evrei din Moldova, de care-l leagă inima” și care „vorbesc din prinostul sufletului lor mișcat”.

La Chicago este întovărașit de prof. Shrager (Șaraga), medic, și de Landesco (tot evreu), criminolog; vizitează, printre altele, sinagoga, școala, sala de petreceri a Congregației evreilor români; în continuare, N. Iorga notează: „Seara, mi se dă o masă de evreii români... Discursurile se țin în englește... al rabinului este de o mare eleganță de formă și de o nobilă ideologie, care pune în perspectivă o înțelegere între «fiii Romei glorioase (...) și între urmașii profeților... Rosenthal, fostul director al «Adevărului»... vorbește mișcat de «voioșia și dușoșia românească», prin care, în scrierile unor Bercovici și Diamant, s-a dat o nouă notă literaturii americane”.

La statuia lui Lincoln din Chicago este întovărașit de o „deputație de români și de evreii români”.

După întoarcerea în țară, Nicolae Iorga ține șapte conferințe la Teatrul Național din București, în perioada aprilie-mai 1930; în una dintre acestea vorbește și despre o „populație evreiască, într-adevăr numeroasă, populație care, trebuie să o spun, — căci dacă n-aș spune-o n-aș fi onest, sincer și drept, cum cred că am fost întodeauna, — este alcătuită din oameni care vorbesc românește, foarte frumos românește. A doua generație chiar, vorbește românește...”.

Călătoria marelui istoric a durat aproape două luni.

În cartea „O viață de om”, ediția 1985, lucrare memorialistică, se află un capitol (p. 518—524) dedicat acestei călătorii. În acest capitol, autorul se exprimă din nou elogios în privința evreilor români pe care i-a întâlnit acolo. Am citi doar un pasaj semnificativ: „Evreii mi-au fost c surprindere... Bogați și săraci, ei pomeneau țara, se informau de dinsa, o apărau față de ceilalți americani, și unii aveau situații universitare care le dădeau autori-

tatea trebuitoare pentru aceasta. Su apropiat de românii de singe, li ajutau cu bani, în condiții pe care nu le-ar fi găsit aiurea, și aceștia nu le arătau prin nimic un dispreț care n-ar fi fost meritat. Fostii soldați luau poziție înaintea drapelului și la sunetele unui imn care avea răsunet în sufletele lor”.

Acest fenomen de prețuire a limbii natale nu este izolat. Evreii au păstrat vechea spaniolă, latino, existind o întreagă literatură și cultură pe baza ei. Evreii germani au fost păstrătorii și răspânditorii limbii germane.

Republicarea cărții „Ardealul, pământ românesc”, a bine informatului jurist și ziarist Milton G. Lehrer, ne-a sugerat, cum arătam, aplecarea asupra rîndurilor în care Nicolae Iorga — polihistor de geniu al poporului român — a dat prețuire manifestărilor de sincer patriotism ale evreilor români din Statele Unite pentru țara și limba lor natală.

BETINIO DIAMANT

¹ N. Iorga, *Pe drumuri depărtate*. Vol. III. Ediție critică îngrijită, selecția textelor, note și postfață, comentarii de Valeriu Răpeanu. Editura Minerva, București, 1987, 565 pagini.

Audiență la regele Belgiei

(Urmare din p. 1)

lui. Popoarele, român și belgian, n-au avut nici o vină în această problemă, nici în timpul Holocaustului. Grupuri restrinse de fanatici ai crimei și ai urii au răspândit atunci, și într-o țară și în cealaltă, otrava urii de rasă și marea greșală care s-a făcut la vremea respectivă a fost subaprecierea primejdiei. Cind aceste bande de asasinii au trădat țările respective și au adus, în Belgia și în România, pe dușmanii țării noastre sau au sprijinit aceasta, a fost prea târziu spre a se mai face ceva. Țările noastre au fost ocupate și subjugate, iar noi, evreii, am plătit cu zeci de mii, cu sute de mii de jerfe nevinovate. Același lucru, păstrind proporțiile, se întâmplă și acum. Grupe de foști legionari, membri ai Gărzii de Pier sau indoctrinați cu această ideologie, elemente care au dus în toți acești ani acțiuni publice (prin presă, organizații, tabere de instruire militară), o activitate fascistă și antisemită, caută să profite de libertățile democratice și s-o ia de la capăt. Ne insultă prin articole de presă, ne amenință prin manifeste, ne calomniază prin broșuri stupide, pătrund în sinagogi și în cimitire și le profanează, căutând să repete, în 1990, ceea ce s-a făcut în 1940.

Or, aceasta nu mai e posibil. În România democrată de azi, guvernul ne ocrotește. Noi ne simțim înști datori să nu tăcem, să nu repetăm greșeala de acum 50 de ani, cind am subevaluat primejdia. Alarma pe care o dăm nu e numai în apărarea noastră, a evreilor, ci, în același timp, în aceea a întregului popor român.

Comuniștii au împiedicat generația nouă să ia cunoștință de lecția amară a trecutului. Holocaustul a fost bagatelizat sau chiar contestat. Fascismul n-a fost combătut. Ni s-a pus călușul în gură.

Acum nu mai avem căluș în gură, pe de o parte, iar pe de alta, ne bucurăm de protecția legii ca cetățeni egali în drepturi și îndatoriri”.

Maiestatea Sa a multumit dlui Șef Rabin pentru expunerea frăcută.

LA SIBIU, UN NOU PREȘEDINTE DE COMUNITATE

La 3 mai a.c., dl dr. A. Hărlăoanu, președintele Comunității Evreilor din București, împreună cu dl Solomon Negrea, șeful secției personal din cadrul Federației Comunităților Evreiești, s-au deplasat la Sibiu, unde au analizat activitatea comunității evreiești locale. Cu acest prilej, a fost ales un nou președinte al comunității, în persoana dlui dr. Weiss Ludovic.

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA

CONFERINȚE ȚINUTE ÎN 5750 (semestrul I)

LA BUCUREȘTI

- 26 sept. 1989 — Eminentă Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen: „Situația actuală a iudaismului european”.
- 10 oct. 1989 — Scriitorul Victor Bărlădeanu: „Evreimea sovietică: Glose pe marginea unei conferințe a Eminentei Sale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen”.
- 19 oct. 1989 — Dr. Harry Culer (etnosociolog): „Opțiuni privind identitatea iudaică”.
- 25 oct. 1989 — Scriitorul Iosif Bercovici Andronic: „Premergătorii — Bathunim, Leițim, Brodersinger”. A recitat Maia Morgenstern, de la T.E.S.
- 29 oct. 1989 — Muzicologul Edgar Elian: „Pianistul Vladimir Horovitz”.
- 5 nov. 1989 — Prof. Haim Riemer: „Judaismul, o concepție asupra lumii”.
- 13 dec. 1989 — Prof. Marc Clarian: „Sinagogi celebre din Europa”.
- 17 dec. 1989 — Prof. Haim Riemer: „Un mod de viață iudaic”.
- 7 ian. 1990 — Prof. univ. Henri Wald: „În ce constă evreitatea”.
- 14 ian. 1990 — Acad. prof. dr. Nicolae Cajal: „Evreii și medicina”.
- 21 ian. 1990 — Scriitorul Dorel Dorian: „Alteuland — o tulburătoare anticipație; controverse și confirmări”.
- 28 ian. 1990 — Publicistul Gheorghe Iosub: „Interviu imaginar cu Golda Meir”.
- 4 febr. 1990 — Filmul „Evadare de la Sobibor”.
- 11 febr. 1990 — Prof. Veronica Bărlădeanu: „Marcovits Rodion și evreii din Oaș”.
- 18 febr. 1990 — Prof. univ. Alexandru Vianu: „O slujbă în Templul din Ierusalim, la 15 Tișri 378”.
- 25 febr. 1990 — Scriitorul Dorel Dorian: „Sionismul înainte și după Herzl”.
- 18 martie 1990 — Dr. Harry Culer (etnosociolog): „Evreii din România — considerații sociologice”.
- 25 martie 1990 — Prof. Haim Riemer: „Evreul André Néher”.
- 1 aprilie 1990 — Prof. dr. ing. Arie Arie: „Școli unice evreiești în Europa bintuită de fascism”.

ÎN ȚARA

- 29 oct. 1989
- CLUJ — Scriitorul Victor Bărlădeanu: „Evreimea sovietică: Glose pe marginea unei conferințe a Eminentei Sale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen”.

- BACAU — Nell Cobar (artist plastic): „Umorul evreiesc în opera lui Charlie Chaplin”.
- BOTOȘANI
- DOROHOI — Dr. Harry Culer (etnosociolog): „Opțiuni privind identitatea iudaică”.
- 5 nov. 1989
- TG.-MUREȘ — Scriitorul Iosif Vianu: „Holocaustul și oportunitatea urmării criminalilor de război naștiți”.
- ROMAN — Dr. Alfred Hărlăoanu: „Politica de pace a regelui Solomon în Israelul antic”.
- 12 nov. 1989
- BRAȘOV — Publicistul Gh. Iosub: „Scurtă istorie a fenomenului antisemit”.
- 19 nov. 1989
- TIMIȘOARA — Scriitorul Victor Bărlădeanu: „Evreimea sovietică: Glose pe marginea unei conferințe a Eminentei Sale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen”.
- 25 nov. 1989
- IAȘI — Scriitorul Iosif Vianu: „Holocaustul și oportunitatea urmării criminalilor de război naștiți”.
- 26 nov. 1989
- BOTOȘANI
- DOROHOI — Publicistul Willy Moglescu: „Moses Hess și existența poporului evreu”.
- CLUJ — Prof. Haim Riemer: „Judaismul, o concepție asupra lumii”.
- ARAD — Prof. Marc Clarian: „Ilustrul comentator al Torei și Talmudului, Marele Rași”.
- PIATRA-NEAMȚ — Dr. Harry Culer (etnosociolog): „Opțiuni privind identitatea iudaică”.
- ORADEA — Scriitorul Victor Bărlădeanu: „Evreimea sovietică: Glose pe marginea unei conferințe a Eminentei Sale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen”.
- 3 dec. 1989
- SUCEAVA — Prof. Haim Riemer: „Importanța sinagogii în istoria poporului evreu”.
- 10 dec. 1989
- BRĂILA — Publicistul Gheorghe Iosub: „Scurtă istorie a fenomenului antisemit”.
- 4 febr. 1990
- TIMIȘOARA — Nell Cobar (artist plastic): „Umorul evreiesc în opera lui Charlie Chaplin”.
- 25 febr. 1990
- BRAȘOV — Prof. Marc Clarian: „Sinagogi celebre în Europa”.
- 18 martie 1990
- CLUJ — Prof. Haim Riemer: „Un mod de viață iudaic”.

SĂRBĂTORIREA DOMNULUI AV. EMIL ȘECHTER

Cu prilejul încetării activității și al plecării definitive în Israel a dlui av. Emil Șechter, fost secretar general al Federației Comunităților Evreiești din România timp de 27 de ani, a fost organizată o sărbătorire a acestui eveniment, luni 21 mai 1990, în sala de festivități a F.C.E.

Au luat parte membri ai comitetului de conducere al Federației, președinții de comunități evreiești din țară, activiști ai Federației și ai Comunității Evreilor din București, numeroși invitați.

Au luat cuvântul, vorbind despre îndelungata și prodigioasă activitate a dlui Emil Șechter, domnii: ing. Theodor Blumenfeld, noul secretar general al F.C.E., dr. Simion Caușman, președintele Comunității Evreilor din Iași, acad. prof. dr. doc. N. Cajal, prim-rabin dr. Neumann Ernest din Timișoara și prof. Theodor Nițulescu.

În încheiere, Eminentă Sa dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, președintele Federației Comunităților Evreiești, a adus un cald elogiu celui care i-a fost, timp îndelungat, cel mai apropiat colaborator.

Tuturor vorbitorilor le-a răspuns sărbătoritul.

(Publicăm în această pagină fragmente din cuvântările rostite cu acest prilej).

Din cuvântul Eminenței Sale

În cuvântarea d-sale, Eminentă Sa a început prin a arăta că sărbătoritul de azi s-a identificat într-atât cu obștea în sîmba careia a lucrat decenii de-a rîndul și s-a făcut în asemenea măsură iubit de toți, încît mulți dintre cei cu care a colaborat îndeaproape cînd vorbește despre el îl numesc din dragoste, pur și simplu, „Emilică”. Este știut că pentru fiecare a găsit întotdeauna un cuvînt bun și s-a străduit să ajute pe fiecare la nevoie. Încă de pe vremea cînd locuia la Fălticeni, el și buna lui soție aveau oricînd casa deschisă pentru cei ce veneau să le ceară un sfat sau un ajutor.

Încă de pe atunci și apoi în tot decursul activității sale, Emil Șechter s-a dovedit a avea ceea ce Rabi Elazar consideră a fi calitatea supremă a omului („o inimă bună”), aceasta constituind calea pe care trebuie să o aleagă omul în viață. Și tocmai aceasta a fost și este calea pe care a mers constant Emil Șechter.

Harnic, devotat cu trup și suflet muncii, pe care a îndeplinit-o cu desăvîrșită competență, el s-a făcut iubit de toți și a fost util tuturor. Obștea evreiască i-a fost permanent familia în care și pentru care a trăit. Este de menționat că nu numai cei 27 de ani, cît a fost secretar general al F.C.E., sînt anii dăruirii comunității. Încă cu mult timp înainte, Emil Șechter a slujit comunitatea evreiască la Neamț, la Fălticeni, la Dorohoi și nici-

cînd n-am auzit un cuvînt rău despre el.

Cu modestie și cu dăruire totală, el s-a ocupat de cele mai diferite aspecte ale vieții comunitare. Se spunea că eu mă ocup de problemele mari, iar dl Șechter de cele mici. În realitate și aceste probleme așa-zis „mici” sînt mari. Din ele se constituie activitatea comunităților. Și organizarea Hanukiadelor, asigurarea comunităților cu conduceri competente, cunoașterea și îndrumarea lor, rezolvarea problemelor financiare și multe altele asemenea asigură comunităților cadrul corespunzător de activitate. Domnul Șechter s-a ocupat de toate acestea cu pasiune și cu competență.

I se cuvin mulțumiri și calde urări de bine și i le dăm și sub forma unei scrisori-document, în care sînt exprimate o parte din sentimentele noastre de grațitudine și recunoștință. (Eminentă Sa îi înmînează dlui av. Emil Șechter această scrisoare. În aplauzele celor prezenți, dl Șef Rabin îl îmbrățișează cu căldură pe sărbătorit).

În încheiere, Eminentă Sa i-a urat dlui Șechter să se bucure mulți ani de sănătate deplină în Țara Sfîntă, în mijlocul familiei sale, înconjurat de respectul și dragostea pe care și evreei din Israel originari din România i-o poartă și i-o vor purta mereu, după cum și obștea din România îi va păstra mereu aceleași frumoase sentimente și îl va însoți cu aceleași bune urări.



În timpul festivității

Din cuvîntul domnului acad. prof. dr. doc. N. C.

Am privilegiul de a aduce și eu, în această elevată înfîlțire încărcată de o mare, sinceră emoție, un salut de admirare și de grațitudine bunului nostru coleg, dl av. Emil Șechter.



Vorbește dl av. Emil Șechter

„Colaborator apropiat al dr. Rosen, colaborator sudat, membru colectiv de conducere al Federației din această seară va amintea cu mîndrie, acum, în Israel, de activitatea benevolă și să devină — chiar în — conștient de valoarea muncii. De altfel, tot cu mîndrie va amintea și de activitatea sa înainte de 1963, data venirii la conducerea F.C.E. din România.

Am avut ocazia să aflu dintr-o discuție despre înalta valoare a muncii director al unei școli israelite, avocat pledant sau în Arbitraj.

De aproape 13 ani am avut plăcerea să lucrez în apropierea sa, să văd în multe probleme de asistență în teritoriu și trebuie să văd că a făcut-o cu plăcere și că am învățat din marea sa experiență.

Aș vrea, de aceea, să-l asigur pe cel sărbătorit, pe dl av. Șechter, de recunoștința și dragostea noastră, marea apreciere pe care o acordăm științei sale activității, multumim pentru prietenia ce ne-a arătat-o și întotdeauna și să-i urăm, în numele Sfîntei să fie plini de ferocitate față de alături de copiii și nepoții.

Din cuvîntul domnului dr. Simion Caușman

...Ceea ce ne-a adunat aici sînt anii de rodnică experiență ce i-am trăit în preajma sărbătoritului de azi, evenimente și schimbări în vîltoarea cărora ne-am implicat în mod direct.

Dl Șechter face parte din categoria acelor personalități care ți se întipăresc în minte și îți înriuresc sufletul. De aceea, Emil Șechter este cel care trebuie onorat, respectat și iubit.

În tăcere, navigînd cu abnegație prin lungi șiruri de adversități și injustiții, a reușit să rămînă în toate ceea ce obștinuim a numi: un om dintr-o bucată, spontan în gesturi.

Dacă putem spune că dl Șef Rabin n-a avut precursor în privința eficienței cu care a organizat viața noastră comunitară și că multă vreme, după 120 de ani de viață, nu va avea nici un urmaș, oricît de bogate ar fi zăcămintele de erudiție și simțiri ale rămășiței obștii noastre, că s-a ivit la conducerea F.C.E. tocmai cînd trebuia, tot așa putem spune că și dl Emilică a venit ca secretar ge-

neral tocmai în momentul și, alături de defuncții av. Șechter și Daniel Segal, a format un colectiv de colaboratori, cu care dl Șechter a putut pune în aplicare planurile de reorganizare, pe temeiuri sigure, munitățile din țara noastră. Dezvoltat, s-au alăturat noi, iar munca lor rodnică a devenit cunoscută în lumea evreiască ca „miracolul evreilor din România”. Contribuția dlui Emil Șechter la dezvoltarea miracol este bine cunoscută. „Nimic mai fericit pentru noi, care-l cunoaștem de mult timp, faptul că am găsit în dl Șechter, în sufletul căruia am găsit în siguranță, tainele inimii prieten ale cărui cuvinte au fost înima, a cărui prezență în viață risipit tristețea sufletului, că ne simțim în siguranță și mai eficienți în muncă. Îți mulțumim, stimat prieten, dorim mult succes în viața ta.

Din cuvîntul domnului ing. Theodor Blumenfeld

În urmă cu aproape 15 ani, cînd am început să activez la Federație, dl Șef Rabin mi-a recomandat să țin seama de părerea dlui Emil Șechter și să-i cer sfatul în toate problemele, fie ele mari sau mici, dar afit de diverse și greu de rezolvat. Am ținut seama de aceasta și n-am avut ce regreta.

Domnul Emil Șechter a muncit zi și noapte, a stat la dispoziția colaboratorilor din toată țara, care nu l-au „iertat” cu problemele lor. Ei știau că vin la un om priceput, care îi primea cu un zîmbet cald, cu o privire blajină și cu o vorbă bună.

Competent — și cred că e puțin spus — în probleme juridice, financiare, administrative, organizatorice, de conducere, a fost de un atașament unic față de colaboratori și față de instituție. Aceste calități l-au făcut iubit și apreciat și chiar „exploatat” în cel mai frumos înțeles al cuvîntului.

Afirm că domnul Șechter ne va lipsi. Mie cel puțin îmi va lipsi mult. Științindu-l în apropiere, am lucrat mai liber, mai degajat, cu mai mult curaj. Dar, pentru că totuși pleacă în Israel, îi urez să fie fericit, să se bucure de liniște, satisfacții și multă sănătate. Să trăiți și să știți că vă vom urma exemplul. Va fi pentru dumneavoastră o satisfacție în plus.



Eminentă Sa aduce un cald elogiu sărbătoritului

Din cuvîntul domnului prim-rabin dr. Neumann Ernest

Cînd Eminența Sa a devenit și președinte al Federației Comunităților Evreiești, l-am întrebat: „Și cum va fi de aici încolo?” „Voi ști să-mi aleg colaboratorii”, a fost răspunsul. Și așa a ajuns să fie înconjurat de un triumvirat, elita evreimii, Martin Băluș, Daniel Segal și Emil Șechter. O primenire a avut loc și la toate comunitățile din țară.

Domniei Voastre, dle av. Emil Șechter, v-a revenit poziția cheie, aceea de secretar general al Federației. Excepționale calități intelectuale și de caracter, pilduitoarea viață familială, devoțiunea față de popor, meritele cîștigate în fruntea comunităților din Fălcișeni și Dorohoi pleadu cu putere pentru Dv.

„Nu v-ați menajat, ați parcurs zeci și zeci de mii de kilometri, pentru ca la fața locului să impulionați activitatea și după nopți de nesomn au urmat zile de lucru intens.

Inima caldă, mintea limpede, inteligența dumneavoastră scilpitoare ne-au stat mereu alături.

Vă mai înfățișăm o dată prinusul nostru de recunoștință, asigurîndu-vă că rămîneți adinc încrustat în inimile noastre, ale tuturor.

Preludiul despărțirii l-am intonat cu emoție, în octombrie. Acordurile finale înduioșătoare, la Alia, răsună acum.

Mult prea stimate, distinse și iubite prieten, avocat Emil Șechter, vreme de un pătrar de veac cu lauri încărcat secretar general al Federației Comunităților, vă vom purta o veșnică recunoștință și gîndul nostru de dragoste de frate vă va însoți acolo unde vă veți afla, iar ruga noastră nu va înceta să se îndrepte către ceruri, pentru ca Dumnezeu să vă binecuvînteze, ca pe un atît de vrednic fiu al său, cu sănătate, mulți ani de viață, bucurii continue în viața fiilor, a nurilorilor, a nepoților, a tuturor celor dragi.

Din cuvîntul domnului prof. Theodor Nițulescu

„În calitatea mea de M.A.O.S. din România și președinte al Comitetului de bloc în care locuiește dl av. Emil Șechter, pot afirma cu toată certitudinea că d-sa și-a cîștigat stima și respectul nostru, al celor care-l vedem zi de zi, un adevărat „Sem tov” („un nume bun”). De-a lungul anilor, m-am putut convinge că dl av. Emil Șechter este un om deosebit, de o bunătate și o modestie rar înfălțite, cu un caracter cu totul remarcabil, care ne-a impresionat pe toți cei care îl cunoaștem. Atenția, grija și sprijinul material față de oamenii vîrstnici și față de cei bolnavi din blocul nostru, acordate din

partea familiei d-sale, pot constitui pe drept cuvînt dovezi de omenie și înțelepciune.

După o serie de aprecieri elogioase privind familia dlui Șechter și cu privire la comunitatea evreilor și conducătorul ei spiritual, dl prof. Nițulescu a spus în încheiere: „În numele locatarilor și al meu personal, vă rog să-mi permiteți să vă doresc călătorie plăcută în Țara Sfîntă, activitate rodnică în continuare, sănătate deplină cu bucurie, și Șalom, alături de cei dragi — copii, nepoți și întreaga familie”.

Din cuvîntul de răspuns al domnului av. Emil Șechter

Vă rog să-mi permiteți ca, înainte de a-mi formula cîteva gînduri obișnuite în asemenea împrejurări, să mulțumesc cu deosebită recunoștință Eminenței Sale dlui Șef Rabin dr. Moses Rosen, pentru stăruința de a se organiza această reuniune, chiar împotriva dorinței mele, reuniune care mă onorează și mă emoționează mai mult decît aș putea exprima în cuvinte.

Doresc să mulțumesc, totodată, Eminenței Sale și tuturor antevorbitorilor pentru caldele și elogioasele cuvinte adresate mie la această reuniune, și care, sînt sigur, depășesc cu mult meritele mele.

Vreau, și am obligația morală, cu această solemnă ocazie, să mulțumesc în mod deosebit tot Eminenței Sale pentru faptul că, acum 27 sau 28 de ani, a găsit de cuvînt să mă propună să fac parte din comitetul de direcție al Federației, ca secretar general, adică a doua funcție în ierarhia Federației. Nu știu în ce măsură am corespons acestei încrederi.

Am căutat din toate puterile mele să fac față înaltei sarcini care mi s-a încredințat, muncind zi de zi, multe, foarte multe zile de lucru terminîndu-se la orele 10, 11 sau 12 noaptea. Niciodată însă, ceea ce va confirma și Eminența Sa, nu m-am plîns că munca mă depășește sau că sînt obosit.

„M-am născut într-o familie modestă, de buni și cinstiți gospodari, respectată și apreciată pentru prietenia lor față de vecini și cunoscuți și în care se respectau cu strictețe prescripțiile religioase.

Ce am făcut în timpul vieții mele? Am făcut ce am învățat: am profesat avocatura peste 40 de ani. Mi-a plăcut profesia și am îndrăgit-o... Am fost apreciat de justificabil și am avut mari satisfacții. Am respectat și am fost respectat de magistrați, procurori etc. Am fost în viața publică un cetățean devotat al patriei.

În viața obștească am considerat că orice evreu e dator să acorde poporului său o parte din timpul de care dispune. Am fost președintele asociației studen-

ților evrei din Neamț, directorul școlii israelito-române din Tg.-Neamț, vice-președinte al Comunității Evreilor din Fălcișeni și apoi președintele Comunității Evreilor din Dorohoi. Pot afirma că am muncit din greu pentru refacerea acestei comunități, distrusă ca urmare a deportării evreilor în Transnistria.

La București, am acceptat din primul moment propunerea Eminenței Sale de a face parte din conducerea Federației Comunităților Evreiești.

Au urmat sfaturile și îndemnul re-petate ale Eminenței Sale de a contribui la restabilirea prestigiului acestei reprezentative instituții a evreilor din România.

S-a muncit din greu, cu răbdare și cu tragere de inimă.

Am vizitat de nenumărate ori toate comunitățile, am examinat la fața locului problemele, mi cunosc pe consilierii și mulți, foarte mulți enoriași evrei din toate localitățile țării.

Am considerat activitatea mea la Federație ca o muncă de onoare și am avut satisfacția de a fi putut contribui cu modestele mele puteri la realizarea sarcinilor care au stat în fața acestei minunate și reprezentative instituții a evreilor din România.

În acest cadru comunitar, am avut mindria și bucuria de a vedea cum Eminența Sa, cu inteligență, cu perseverență și cu răbdare, a știut să facă să renască demnitatea iudaică și să convingă pe coreligionarii săi că poți fi în același timp un bun evreu și un patriot al țării în care trăiești.

Privind îndărăt, nu-mi pot da seama cum am trecut atît de mulți ani și nu pot aprecia eu însumi ceea ce am realizat.

După ce a mulțumit tuturor antevorbitorilor, dl av. Emil Șechter a spus în încheiere: „Sărbătorindu-mă, mi-ați arătat dragoste și prietenie. Vă asigur că voi păstra în sufletul meu, cit voi trăi, aceleași sentimente de dragoste și prietenie față de dumneavoastră”.

YEHUDI MENUHIN: Pleoarie pentru toleranță*

Toleranța presupune intolerabilul, sau cel puțin ceea ce este greu de tolerat. Inevitabil, ea cunoaște limite. Cum știm, o cantitate dată de lichid are un punct de saturație, dincolo de care, la o anumită temperatură, o cantitate de substanță — să zicem zahăr sau sare — nu se mai poate dizolva. De asemenea, am auzit cu toții despre fenomenul de respingere în transplantul de organe, pe care un organism viu, de exemplu, îl manifestă, cînd organele în cauză sînt inima sau rinichii. Toleranța este efemeră și ambiguă și, de aceea, pentru a rămîne o virtute, trebuie permanent cultivată. Nu trebuie să-i uităm limitele. Atunci cînd aparținerea la un grup, trib sau națiune este percepută într-un sens exclusiv, se pot declanșa în mod automat suspiciunea, teama, antipatia. Trebuie să le înțelegem și să le compensăm.

În grădinițe, în școli, institute politehnice sau chiar în cercurile artistice, toleranța dintre cei de diferite rase, credințe sau culori nu reprezintă o problemă reală, fiind superficială. Tinerii sînt intoleranți doar cu ceea ce se opune ambițiilor profesiei, autoexprimării în meserii, arte și științe, precum și față de propriile lor imperfecțiuni sau ale propriei lor munci.

Prin contrast, părinții, predicatorii, politicienii obsedați de mîndrie, prejudecăți, autoritate, precum și de permanentul joc al cîștigării superiorității și dominației asupra celorlalți — sînt adevărații culpabili.

Cu toate acestea, toleranța însăși, ca atitudine generală, nu este întotdeauna demnă de laudă. Nu e de recomandat unui artist tolerarea propriilor eșecuri, pentru că astfel își plafonează arta. Fără îndoială, nu putem fi toleranți cînd avem în vedere îngustări ale spiritului uman, pentru care ațitea fapte ale lumii noastre constituie mărturii elocvente. Există ceva care încetințează spiritul uman — simțul propriei superiorități și unicității pe care acesta le preferă demnității și rațiunii.

Cu mult timp înainte ca Cernobilul zilelor noastre să devină cunoscut prin reactorul său nuclear, a trăit acolo, între anii 1730—1795 un om sfînt, pe nume Menahem Nahum. Nu demult, un prieten mi-a atras atenția asupra gîndurilor și meditațiilor acestui înțelept hasid. Lectura lor stîrनेște interesul. «Compașiunea și judecata sînt distincte una de alta, numai jos pe pămînt; dincolo nu

există decît compasiunea Torei... simpla îndurare». La aceasta ar mai fi putut adăuga că aici, pe pămînt, sînt necesare amîndouă, atît compasiunea, cit și judecata.

E greșit să credem că, înțelegîndu-ne slăbiciunile, putem găsi astfel o rezolvare perfectă a tensiunilor și stressului vieții moderne. În existența reală, care nu reușește să fie o operă de artă, tot ce putem face este să diminuăm tensiunile inevitabile, să ameliorăm condițiile sociale, astfel încît să evităm, sau măcar să reducem, abuzul de putere care altminteri s-ar instala.

În țările democratice, caracterizate prin libera circulație a informației, prin revendicări politice în creștere și interese competitive, înțelegem din ce în ce mai mult că democrația, fără anumite îngrădiri, este adesea în mare dificultate. Nu trebuie ignorate anumite priorități, ierarhizate pe nivele — ecologic, educațional, urban, mediu înconjurător. În unele situații, chiar guvernele democratice sînt nevoite să se supună imperatiivelor de supraviețuire în termenii nivelului de educație al valorii, al ideilor filosofice și religioase fundamentale. Sîntem nevoiți să recunoaștem și să îmbrățișăm viziunea unitară asupra materiei și energiei ca alternativă de supraviețuire și evoluție a vieții pe planeta noastră, asupra căreia trebuie să veghem, dacă dorim ca această supraviețuire să continue. Trebuie, de asemenea, să considerăm calitatea conștiinței potențiale și tot mai acute de a îmbina anorganicul cu organicul. OMNIA ANIMAT, pentru a-l cita pe marele filozof evreu de limbă germană Constantin Brunner. Totul este viu, sau conștient, sau măcar posedă capacități latente pentru viață și conștiință. În fiecare atom există cite o particică din spiritul divin.

Intoleranța este, în general, o expresie a frustrării răsfrînte nu asupra noastră, ci asupra altuia. Ea este, fără îndoială un mecanism de bază, dacă nu chiar primar, de autoapărare. Spiritele noastre sînt de regulă în slujba supraviețuirii zilnice și a prejudecăților pe care le autoîntreținem. Numai un spirit creator slujind o artă, o meserie, o știință, o altă ființă umană, capabil să întindă o mîna de ajutor unui dușman, poate depăși climatul prejudecății.

Intoleranța nu este însă caracteristică numai ființei umane. Chiar în cele mai riguroase și invariabile manifestări ale substanței, energiei, gravitației, electri-

cității, fiecare atom, moleculă sau grup de molecule, fie organice, fie anorganice, exercită totuși atît atracții cit și respingeri, adesea după un exercițiu «alergător».

De multe ori, în absența unui țap îspășitor, îndreptăm tirul intoleranței noastre asupra unui obiect neînșuflețit — lovînd un scaun sau trîntind o ușă. Cum



în majoritatea cazurilor, rațiunea ne servește doar instinctelor noastre, fie ele primare, fie superioare, îndrumînd și înlesnînd astfel rezolvarea propriilor scopuri, acceptăm și simplificările generalizatoare, fixîndu-ne cu insistență asupra unei caracteristici excentrice: un nas mare, ochi înguști, un accent deosebit, culoarea pielii sau chiar particularități ale unui anume idol.

În anumite situații, cînd ducem o existență condiționată de îngrădiri și restricții — religioase sau laice, psihologice, intelectuale, fizice —, apar trăsături specifice și ușor recognoscibile; sîntem ținta unui asalt continuu. Astăzi încă, imaginea negustorului imperialist de carne vie, așa cum îl văd comuniștii, poate fi înfîlțită la Chicago, Macao, cit și în multe alte lăcașe ale drogului și prostituției. Fiecare societate generează un prototip amplificat la maximum al greșelilor proprii, care devine apoi «trăsătură» caracteristică a rasei disprețuite. Apreciați măsura în care puterea absolută este în mina cîtorva «caricaturi» înșuflețite. Observați cit de des este acaparată puterea de către ei: Mussolini, Hitler, Stalin, Amin, Bokhassa, Duvalier. Dincolo de miriadele de forme ale in-

toleranței — dintre și între catolici, protestanți, albi, negri, comuniști, capitaliști, populații stabile și nomade, evrei și arabi, țigani și orașeni, biserică și universitate — există un aspect invariabil al acestor confruntări.

Fiind unul împotriva celuilalt, acești adversari sînt cu toții împotriva adevărului. Fiecare își predică falsul ori găunosul său adevăr: perfecțiunea morală, puritatea rasei, credința ireproșabilă, care, în corectitudinea lor, nu admit opoziția.

Sîntem azi aici pentru a comemora un mare umanist, un filozof german, bunic al unui sublim compozitor, în numele căruia a fost instituit premiul. Îmi amintesc de timpul — și fără îndoială mulți din cei de față o pot face — în care muzica lui Mendelssohn, nepotul, era interzisă în Germania. Țara și-a abandonat unul din marii săi artiști. Aveam programat un concert în Germania. Mi s-a sugerat însă, că muzica lui Mendelssohn inclusă în programul meu nu era potrivită. Urmarea a fost că nu am mai cîntat în Germania. Dacă Mendelssohn nu era bun pentru Germania, desigur nu eram nici eu. Nu era loc pentru compromis sau toleranță. Era intolerabil.

Și totuși, nu trebuie subestimate latentele de armonie și toleranță exprimate în muzică, probabil într-o formă mai pură decît oriunde altundeva. Am revenit în Germania în 1946 și 1947 și, ca să spunem așa, concertul a continuat.

Astăzi sînt iarăși în Berlin, mulțumită invitației dumneavoastră, precum și culturii, erudiției și civilizației unui om, Moses Mendelssohn, care simbolizează atît posibilitățile crescînde de toleranță și simpatie, cit și marea cultură germană comună nouă. Ele reprezintă totodată măsura nereușitei noastre în fața acestor idealuri. În țara care a fost susținută cel mai grav și metodic efectelor intoleranței, m-ați invitat să vorbesc despre acest subiect și am încercat, fără a oferi soluții sau a aduce încurajare, să-l plasez într-o anumită perspectivă, care îngăduie ca hotărîrile și comportamentul să poată fi privite cel puțin în lumina înțelegerii și conștientizării trăsăturilor umane fundamentale.

Vă mulțumesc.
În românește de ALINA LEDEANU

* Apărut în revista „Secolul 20”, nr. 319—320—321 și prezentat la Radio

STIRI CULTURALE

ARHEOLOGIE LA ACHZIV

Trei figurine de ceramică reprezentând călăreți, a căror vestimentație păstrează o parte din coloritul inițial, roșu și negru, au fost găsite într-o grovă la Achziv. Avind o înălțime de 20 de cm, ele datează din sec. al VIII-lea î.e.a., fiind un indiciu al



existenței soldaților fenicieni călări, în vederea apărării orașelor vecine, aflate pe coasta mediteraneană, aproape de frontiera de nord a Israelului.

Aceste cercetări au fost realizate sub direcția îndrumare a arheologului Eilat Mazar, de la Universitatea din Ierusalim, ajutat de Jérôme A. Joss, din Los Angeles.

O MINĂ DE AJUTOR DATA NATURII

Așa poate fi intitulată știrea venită de la Kibuțul Ein Ghedi, unde a fost experimentată fecundarea cu mina a florilor unui curmal. Copiii kibuțului sînt cointeresați în această muncă; ei varsă polenul pentru fecundarea florilor acestor pomi avînd o înălțime de peste opt metri, cu mina, suplimentînd astfel cantitatea de polen împrăștiată de vînt. Rezultatul: o producție mai mare, o satisfacție în plus.



TINERI AMBASADORI AI ISRAELULUI

Aleși de către Ministerul israelian al Educației și Culturii după criterii speciale (cunoașterea unor limbi străine, posibilități de adaptare și comunicare ș.a.), elevi israelieni, sabri și imigranți, în vîrstă de 16—17 ani vor realiza în anul 1990 o călătorie în Europa, Statele Unite, Canada și America Latină. Un interesant program laic și religios va răspunde tuturor exigențelor, ajutînd la o mai bună cunoaștere și înțelegere reciprocă.

TESTAMENT ÎNCHIS ÎNTR-O STICLĂ

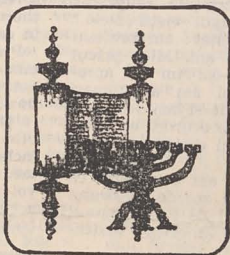
Ca un omagiu adus luptătorilor din Ghetoul Varșoviei și celor șase milioane de victime ale Holocaustului, revista „Diaspora Le Lien” publică un au-

NOTĂ. În cuprinsul articolului intitulat: „Elsa” sau o dreptate meritată (R.C.M. nr. 692, p. 2), numele autoarei la care se face referire este Else Lasker-Schüler. Eroare de corectură.

tentic testament găsit într-o sticlă. „Eu, Iossel (43 ani) fiul lui David Rakover, din Tarnopol...” — așa își începe testamentul său unul dintre combatanții evrei din Ghetoul Varșoviei, unde și-a aflat moartea în luptă. Familia și parte dintre prietenii au căzut victime în lungul drum al exilului.

28 aprilie 1943. Toți cei care au luptat pentru dreptul de a exista au căzut. Culcat la pămînt, cu ultimele forțe, el a scris și a lăsat pentru noi crezul său, gîndurile sale întru eternă aducere aminte. Mindria de a fi evreu, încrederea în poporul său, în etica iudaică, în victoria omului asupra barbariei, iată conținutul acestui adevărat testament, închis într-o sticlă, din care redăm un fragment:

„Mă simt mîndru de a fi evreu. Nu e deloc dificil să fii englez, american sau francez... Da, este o onoare să fii evreu... Dumnezeu al lui Israel, jur să-ți fiu fidel și fidel Torei. Ai făcut totul să mă îndrepti spre această ascultare dificilă... Și



iață ultimele cuvinte îndreptate spre Tine: mor așa cum am crescut, atașat Torei Tale, cu marea speranță că peste tot Te-ai arătat lumii și Ți-ai făcut auzită chemarea, toată forța Ta pentru a crea o lume a Păcii...” Unul dintre miile de Iosseli care și-au dat viața pentru binele semenilor, Iossel, fiul lui David, își încheie testamentul cu „Șema, Israel” — „Ascultă, Israele!”.

CULTURALE

Din „Lettre aux décideurs” (febr.—mai nr. 19—20) aflăm că Dror Meshulam, acompănat de trupa sa „Bat Adam” — creată în 1988 — va interpreta pe diverse scene. Apreciatul cîntăreț israelian, care a încântat spectatorii cu interpretările sale dintr-un variat repertoriu, cuprinzînd atît cunoscutele cîntece „Haleluia”, „Ierusalaim șel zahav”, cît și cîntece hasidice, yemenite și folclor israelian, este așteptat cu emoție și încîntare pe scenele franceze.

„Machina”, primul grup rock israelian, format din cinci muzicieni, s-a produs în fața spectatorilor din Tel Aviv și a celor din afara hotarelor țării, cucerind un binemeritat succes. Acest colectiv, avînd în program un variat buchet de cîntece cu tentă orientală și occidentală, proiectează un turneu în Europa între 4 și 18 iunie 1990.

15 artiști din U.R.S.S., formînd trupa „Toumbalalaika”, au inițiat un turneu în Europa și, în luna iunie, se vor prezenta în fața publicului francez cu un repertoriu de cîntece idiș și dansuri din ștetl, fragmente din viața evreilor din Rusia.

Cei 40 de coriști din ansamblul vocal „Zamir” („Privighetanța”) dirijat de dl Albert

Benzaquen, au interpretat pentru publicul francez un repertoriu de cîntece liturgice și de inspirație biblică, cîntece populare evreiești, idiș și iudeo-spaniole.

În Franța, expoziția „Miracolul tehnologiei de vîrf din Israel” prezintă, în 38 de imagini, mari descoperiri științifice care s-au făcut în ultimul timp în tehnologia agricolă, în genetică, agricultură, informatică, micro-electronică, energia solară, în domeniul medicinei etc.

Revista de ținută „Secolul 20” (nr. 319—320—321/1990) remarcă, într-un studiu amplu, importanța publicației israeliene „Ariel”, înființată în 1962 la Ierusalim, aparînd în patru limbi de circulație, evoluția acestei reviste de la „perioada romantică a pionieratului” — cum relatează pentru noi cercetătorul Geo Șerban — pînă la zi. Se insistă nu numai asupra studiilor inserate, ci și asupra graficii, a creațiilor scriitorilor evrei, pagini încărcate de istorie, care aduc mărturia generațiilor trecute și prezente.

Tot în acest număr al revistei „Secolul 20” ni se prezintă



- Henri Bullawko, personalitate marcantă a Congresului Mondial Evreiesc, conducător al vieții evreiești franceze, președinte pentru Europa al Federației Mondiale a Luptătorilor din Rezistență și a Foștilor Deportați, a fost onorat recent cu titlul de Ofițer al Legiunii de onoare.
- Actorul Neil Diamond a primit la Los Angeles un premiu care recompensează pe cîntăreț și actor pentru rolul hazanului din recenta versiune a filmului „Cîntărețul de jazz”, odinioară interpretat de Al Jonson.
- La Paris a fost organizată o expoziție de anvergură dedicată Bibliei. Au fost expuse, cu acest prilej, multe
- Ministerul Educației și Culturii din Israel a alocat din bugetul său 1% pentru educația specială a copiilor supradotați.
- Secția europeană a Bnai B'rith a hotărît atribuirea unor importante burse studenților israelieni de la Tehnionul din Haifa.
- Pe primul trimestru al acestui an, turismul israelian a înregistrat o creștere cu 9% față de aceeași perioadă a anului trecut. Se apreciază că 1990 va fi unul dintre cei mai rodnici ani în acest domeniu, foarte mulți turiști anunțîndu-și dorința de a vizita Țara Sfîntă.
- Polonezul Kristof Kislowski este autorul filmului „Decalog”, în care cele zece porunci sînt tratate într-o viziune cinematografică. După părerea specialiștilor, cel mai interesant episod este cel legat de porunca „Să nu depui mărturie mincinoasă”.

un istoric al companiilor coregrafice israeliene „Batsheva” și „Bat Dor”, cu specificul fiecăreia, transportîndu-ne în lumea dansului, a stilului coregrafic specific israelian, care îmbină „vitalitatea cu dimensiunea morală”. În 1971, ne relatează autorea articolului „Ethos și vitalitate”, Alina Ledeanu, „Festivalul Internațional de la Paris marca în lumea dansului apariția unui fenomen de-a dreptul exploziv prin nivelul profesional și ecourile unanime. Tînăra companie israeliană „Batsheva” cucerea trei medalii de aur... În anii care au urmat, condeie strălucite... au salutat apariția unui stil coregrafic inconfundabil...”. Autoarea trece în revistă spectacolele, diversele stiluri de dans ajungînd pînă la formele de dans modern, din mișcarea coregrafică israeliană de la începuturi pînă în zilele noastre, cînd condițiile specifice au creat: „Compania de dans a Kibuțului”, „Kol Demama” și „Teatrul de dans Inbal”.

Referiri bibliografice ample trimis pe cei interesați la articole substanțiale inserate în paginile revistelor israeliene de specialitate, în „Ariel”, sau în volume compacte privind evolu-

ția școlii israeliene de dans coregrafic.

„Libertatea”, cotidian independent de informație și opinie, anunță că renumita casă de editură „Nobel”, din Tel Aviv, prezentat în luna aprilie la București, o impresionantă lucrare radă a model. Farmec, fantezie, creație, eleganță, joc de simboluri, toate aceste caractere au impresionat plăcut pe lectorii români.



acest oraș. Mari personalități ale culturii franceze au evocat figura cărturarului, punînd în evidență caracteristicile gîndirii sale filosofice.

Comisia națională de drepturilor omului din Chile a decernat premiul său anual rabinului Angel Kreiman. Ceremonia s-a desfășurat în prezența președintelui republicii, Patricio Alwin, și a unor reprezentanți ai autorităților locale, precum și a conducătorilor comunității evreiești.

Comunitatea Evreilor din Plata, capitala provinciei Buenos Aires, a organizat un festival de-al doilea semestrului anual destinat conducătorilor de comunități, care a pus în discuție probleme legale de desfășurarea activității comunitare.

Prietenii din Buenos Aires ai Universității din Tel Aviv desfășoară o bogată activitate. Receptivitatea sub auspiciile Muzeului național de arte plastice, ei au organizat o expoziție cu titlul: „Întîlnire cu Israelului” în cadrul căreia au fost deschise două secții de artă, cu sprîjinul profesorului Mordehai Omer, care a participat și la vernisaj.

În cadrul celui de-al 16-lea tirg internațional de carte de la Buenos Aires, Israelul a fost prezent cu un bogat stand. Tirgul a sosit un unu dintre cele mai importante din lumea hispanică, avînd o bogată tradiție. Și în anul acesta, Congresul iudeo-latino-american a avut propriul său stand în care au fost prezentate numeroase ediții de carte cu temă evreiască, venite din toate colțurile lumii.

PE SCURT

nuscrite, ediții mai noi și mai vechi ale Cărții Cărților, panouri ilustrative. Un stand special de librărie s-a aflat la dispoziția publicului, în cadrul căruia ghizi specializați au oferit explicații vizitatorilor.

Robert Bahr este la ora prezentat unul dintre interpreții remarcabili de cîntece ebraice, idiș și ladino din Franța. Compozitor de talent, Bahr se bucură de multă audiență în Franța, dar este, de asemenea, cunoscut în Israel, în S.U.A. și în multe țări europene din numerele întreprinse și din numeroasele înregistrări pe discuri. Bahr este și un mare animator al vieții muzicale evreiești din Paris.

La Universitatea de științe umaniste din Strasbourg a fost recent inaugurată o sală în memoria marului gînditor evreu André Néher, fondatorul Institutului de studii iudaice din

JOURNAL OF THE ROMANIAN JEWS

CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN

"OUR FINAL SOLUTION"

Deep emotion, infinite sadness, seething revolt, so many feelings that no vocabulary in the world can aptly express, feelings which pervade all of us, messengers of the Jewish people throughout the world, in Berlin, the den of the fascist wild beast that was crushed here 45 years ago; here, at Wannsee, on entering the accursed room in which, in 1942, 15 creatures with human faces and devilish souls decided to adopt the "final solution" of the "Jewish problem", sentenced to death 11,000,000 (indeed, eleven million) Jews all over Europe, decided the "genocide", the extermination of an entire people.

...And yet we are here, on the eve of the re-creation of the unitary German State. In the very heart of Europe, there will once more come into being that power which, all along four decades, twice hurled mankind into catastrophes which killed tens of millions of people and destroyed grand capitals, treasures of art and culture belonging to all mankind.

...We are here. We fully understand those of us who could not bring it upon themselves to come here now. But we deemed it necessary to restrain the strong feelings overwhelming us, to do what the French call "faire bonne mine à mauvais jeu", to come here not in order to forgive (for that is not up to us; the six million victims of the Holocaust have not empowered us to do so), nor to forget (forgetting would mean not only a profanation of our martyrs' sacred memory, but also a wide "opening" towards another Holocaust, this time not just ours, the Jews', but a world-wide atomic Auschwitz). On the contrary, we are here in order to remind, to warn, to contribute to laying the foundations for the new Germany that is now being born.

...We have listened with attention and gratitude to the voices of the two Germanies' Prime Ministers, Chancellor Kohl and Mr de Maizière. They announce the definitive eradication of the poisonous weeds of fascism, anti-Semitism, inter-ethnic hatred, racial hatred, the inflicting determination of the people in both German States to carry out the noble ideas of progress, freedom and democracy, to reestablish the great ethical values in framing this people's future, to make amends — to a certain extent — for the huge injustices and losses inflicted by Nazism upon the Jewish people, to support with all their might the State of Israel, the millenary homeland of the Jews throughout the world. All this announces a new Germany, a Germany that does not want to oppress the sins of the past, but on the contrary, to bring them to the surface and view them in a responsible way.

...AT A CROSSROADS

During my first visit to Germany, in 1960, I found myself at a crossroads, with two arrow indicators. One showed the way to Buchenwald and the other one to Weimar.

...We are here to help the new generation of the German people not to take the road leading to the extermination furnaces, to Buchenwald, but the one leading to Weimar and reminding us of Goethe and Schiller, of humanism, justice, peace and truth.

...At Wannsee, the scoundrels lit their pipes and drank brandy after having taken the decision of the "final solution".

The papers they signed multiplied into numberless orders written by the genocide bureaucracy and the orders turned into an intense activity of hunting down old people and children, men and women, in towns and villages. Ghettos of terrible moral and physical sufferings were set up in numerous countries, thousands of deathtrains rushed to their sinister destination, furnaces were lit in camps, millions, many millions of human bodies were burnt to ashes — all this was the consequence of those three quarters of an hour on January 20, 1942, at Wannsee. The "final solution" was being set into motion throughout Europe.

...As for us, we have come here, to Germany, in order to defy Heidrich and Eichmann, to proclaim here, at Wannsee, that their memory is cursed, that mankind has thrown them into the dustbin of history, that we, all of us, only we and not they, have succeeded, with the help of God, whose enemies they were, with the help of the Almighty "guarding Israel". We here proclaim the victory of the true "final solution" of the Jewish people's "problem".

Yes, indeed. The "final solution", that "Ahrit Hayamim", that "final aim of all times" has been reached nowadays. It is called Eretz Israel, the Promised Land of our forefathers Abraham, Isaac and Jacob, the land in which no Heidrich and no Eichmann will ever succeed in plotting against our lives, the land in which we no longer depend on the hate of some or on the pity of others, the land in which we are shaping our own destiny.

"WE CANNOT, WHE SHOULD NOT PAY SUCH A PRICE"

...Among the many slanders and lies written by the newspapers about Nahum Goldmann, blessed be his memory, there was the following statement he was supposed to have made:

"Had God inquired if I wished the Jews to have their own State, the State of Israel, I would have answered that I thanked Him, but did not ask for such a thing".

I saw Goldmann in his Paris flat two weeks before his death. I knew that what I had read in the papers could be nothing but another lie aimed at discrediting him. Nevertheless, I asked him if there was anything true about that piece of news. With his proverbial sense of humour, Goldmann replied:

"Let me tell you, dear Chief Rabbi, what I declared and you will once more realize what the poison of slander can do. I said that the State of Israel had appeared as a result of Auschwitz. They were all too ashamed to look us in the eyes after having stood with arms folded, allowing the immense tragedy of the Holocaust to take place.

"But if God had addressed me, enabling me to make a choice: either Auschwitz with its six million martyrs and as a result, the State of Israel, or no Auschwitz and no State of Israel, I would have said: 'Lord, I give up both. We cannot, we should not pay such a price.'"

...However, we have paid the price. In order to preserve Israel, we must forever remind mankind of this. Our "final solution" is just and for the good of mankind.

HIS EMINENCE AND MRS AMALIA DR MOSES ROSEN LEFT FOR ISRAEL AND THE U.S.A.

On Tuesday May 22, 1990, His Eminence Chief Rabbi Dr Moses Rosen and Mrs Amalia Dr Rosen left for Israel.

On the same day, His Eminence delivered a speech in Haifa, at the celebration of "Israel Day".

Our Chief Rabbi will read the proofs

of the Romanian version of his memoirs, due to appear soon in Israel.

His Eminence and Mrs Rosen will leave for New York on May 31, then they will go to California (Los Angeles and San Francisco) and, afterwards, to Boston, being invited by the Jewish communities in those cities.

His Eminence Guest of Honour of the City of Haifa

On May 22, 1990, Chief Rabbi Dr Moses Rosen was guest of honour at the celebration of JERUSALEM DAY, which took place in Haifa.

On that occasion, the Haifa Chief Rabbi, Sheor Iashuv Cohen, Mr Israel Levanon and Chief Rabbi Dr Moses Rosen delivered speeches.

LONDON DINNER IN HONOUR OF HIS EMINENCE AND MRS AMALIA DR MOSES ROSEN

On Thursday May 17, there took place, at the "Jewish College" in London, in honour of His Eminence and Mrs Amalia Dr Rosen, a dinner attended by hundreds of prominent personalities belonging to British Judaism.

His Eminence Lord Jacobovits, the present Chief Rabbi of Great Britain, Rabbi Professor Dr Jonathan Sachs, the Chief Rabbi-designate of Great Britain (who will be installed in September 1991) and the present director of the "Jewish Col-

lege" rendered warm homage to "the exceptional personality who has entered history already in his lifetime", to "the rabbi who is a wonderful example for all the others and for whom the entire Jewish people has feelings of respect, love and gratitude" (quotations from the speeches).

Chief Rabbi Dr Moses Rosen then delivered a moving speech on "Our invincible weapon — the TORAH".

It was a soul-elevating evening, an evening of Jewish consciousness.

EUROPEAN RABBINICAL CONFERENCE

Between May 13 and 16, 1990, there took place, in Brussels, the Congress of the "European Rabbinical Conference", chaired by His Eminence Lord I. Jakobovits, the Chief Rabbi of Great Britain.

105 rabbis participated, representing almost all the European Jewish communities.

His Eminence Dr Moses Rosen, Romania's Chief Rabbi, took an active part in the debates, taking the floor several times.

Our Chief Rabbi, who is a member of the Conference Presidium, spoke at the festive meeting in the Council Hall of the European Parliament, referring to "The rabbi's mission in our times".

His Eminence also took the floor within the discussions concerning the following points on the agenda: "the problem of Jews in the Soviet Union" and "the problem of anti-Semitism arising in East-

ern Europe".

His Eminence delivered the Sabbath sermon at the Brussels Great Temple, being greeted with particular respect by the Rabbi of the city's Jewish Community, Gurgin.

The Conference adopted several resolutions concerning the European Jewish community's religious life, an extraordinary world-wide action for the revival of the Jewish communities in the Soviet Union (this initiative having been taken a long time ago by Chief Rabbi Dr Moses Rosen), the struggle against anti-Semitism East and West, formal conversions to Judaism, etc.

A huge meeting of protest and a religious service commemorating the dead Jews whose graves had been savagely profaned in Carpentras (France) took place.

His Eminence Joseph Sitruk, France's Great Rabbi, delivered a speech.

LAWYER EMIL SECHTER GOING ON ALIYA

On Monday May 21, in the festivity hall of the FJC, an event was celebrated, namely lawyer Emil Sechter, former secretary general of the Federation of Jewish Communities in Romania for 27 years, has retired and is going to Israel for good.

There participated members of the Federation leadership, presidents of Jewish communities throughout the country, activists of the Federation and of the Bucharest Jewish Community, numerous guests.

Eng. Theodor Blumenfeld, the new secretary general of the FJC, Dr. Simion Cauffman, the president of the Iași Jewish Community, Acad. Prof. Dr. N. Căjal, First-Rabbi of Timișoara Dr. Ernest Neumann and Prof. Theodor Nițulescu spoke about Mr. Sechter's long and prodigious activity.

In conclusion, His Eminence Chief Rabbi Dr. Moses Rosen, the president of the Federation of Jewish Communities, warmly eulogized the man who, for a long time, had been his closest collaborator. His Eminence pointed out that Mr. Sechter had first served, with total dedication, the interests of the Fălcieni and Dorohoi Jewish Communities, leading them effectively, long before being

appointed secretary general of the Federation; when, in 1963, our Chief Rabbi felt the need of having some highly competent and devoted collaborators, he called upon lawyer Emil Sechter, whom he had long known as the right man. His Eminence further pointed out that Mr. Sechter had fulfilled his obligations with extreme conscientiousness and, by dint of hard work and great kindness, had won general respect and love. In this sense, His Eminence evoked Rabbi Elazar's idea that man's most important quality is "Lev tov" ("a kind heart") and that is, indeed, Mr. Sechter's main quality.

Thanking him for his selfless work carried out here, His Eminence wished Mr. Sechter many more years in good health in the Holy Land, with the members of his family, surrounded by the respect and love which the Israeli Jews coming from Romania bear him and will always bear him, just as the Jewish community in Romania will always remember him with the same beautiful feelings and good wishes.

Visibly moved, Mr. Emil Sechter answered all the speakers, thanking them for their wonderful appreciations. He voiced his particular gratitude to His

Eminence for having entrusted him with the position of secretary general of the FJC, emphasizing that this task had enabled him to serve the community to which he owed very much. In conclusion, Mr. Sechter said: "I have considered my activity at the Federation as a debt of honour and I have had the great satisfaction of being able to contribute with my modest means to the fulfilment of the tasks of this wonderful and representative institution of the Jews in Romania. Here I have had the pride and joy of seeing how His Eminence, with intelligence, perseverance and patience, was able to revive Judaic dignity and to convince his coreligionists that one can be at the same time a good Jew and a patriot in the country one lives in.

Looking back, I wonder how so many years have passed and I cannot appreciate if I have achieved anything, although your words seem to indicate that I can be satisfied with my activity.

I thank all my friends who are present here.

By this celebration, you have shown me love and friendship. I assure you that, as long as I live, I shall have in my heart the same feelings of love and friendship for you".

צייטשריפט

פונעם רומענישן רעליגיעזן יידנטום
רעשיינט צוויי מאָל אין חודש • 1.6.1990 • בוקאר עש

הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען

„אונדזער ענד לייונג“

„א טיפע עמאציע, אן אומבאנענעטער טרויער, אן אויפטראנדדיקע רעוואלט, אומצאלדיקע זענען די געפילן וואס קענען אויסגעדרוקט ווערן, געפילן וואס האבן אונדז אלע אויפגעמישעלט, אלע אונדז, די די שלוחים פון דעם יידישן פאלק פון דער נאכער וועלט, דאס איז בערלין, אין דער נעסט פון דער גארשטמישער חיה, וואס איז פארניכטעט גע- ווארן דאן מיט 45 יאר צוריק, דא אין וואנווע, ווען מען נייט ארוין אין דעם פארשלאפטענעם סלאָן, ווי אין 1942 יאר, האבן 15 בעסטעס בעזירט ארב און מיט מיינפלאנישע נשמות, באש- ראָדן די „ענדלייונג“ פון דעם יידישן פראַבלעם, אין האַבן פאראוויילט צום טויט 11 מיליאָן יאָ (11 מיליאָן) יידן פון גאנץ איראָפּע, האַבן באש- פּאַקן דאָס פּאַרניכטן פון אַ גאַנץ פּאַלק.

... און דאָך געפֿינען מיר זיך ערב געט שאַפּן פון אַ פּאַראַויניקט דיטשלאַנד. אין מיטן איראָפּע וועט אויפּגיין געשאַפּן ווערן דער כּוח וואָס האָט אַזוי לויף פון פּערזען יאָר געשלידערט אַ מענטש- שייט צוויי מאָל אין אַ האַטאַסראַפּע וואָס האָט געפּאַדערט די לעבנס פון צענדליקער מיליאָנען- מענטשן, האָט פּאַרניכטעט געלענדדיקע הויפּט- שטעט, אַצורות פון קונסט און קולטור פון דער גאַנצער מענטשהייט.

... מיר געפֿינען זיך דאָ. און מיר פּאַרשטייען גאַנץ גוט אַלס די אונדזערדיקע, וועלכע האַבן זיך נישט אַנטשיסן צו קומען אהער, אין די מאַ- מענטן, מיר, אַבער, האַבן געפונען פאַר נויטיק איינצוהאַלטן אונדזערע אויפּבוינדדיקע געפֿילן וואָס האַבן אונדז באַהערשט, אין קומען אהער, נישט מוהל צו זיין (ווייל נישט אין דעם איז באש- טאנען אונדזער „שליחות“), און אויך נישט פאַר- נעסן, (ווייל פּאַרניכטעט וואָלט געהייסן נישט גאר פּאַרשוועלן דעם הייליקן אַנדעקס פון אונדזערע מאַטריעס, גאר אויך ברעם געפּענען אַ רוכלבאַנג צו אַן אַנדערער שוואַה, דאָס מאָל נישט גאַר נעבן אונדז יידן, גאר צו אַן אַטאַמישן אוישוויץ (פון אַזוי וועלט פּאַרעם). אין קענטיק, מיר געפֿינען זיך דאָ, בכּרז צו וואַרענען, בכּרז מיטצואַרבעטן. אויך צו שאַפּן נייע יסודות פאַר אַ ניי דייטשלאַנד, וואָס מיר פּריוו אין דעם מען.

... מיר האַבן אויסגעהערט מיט אויפּמערקזאַם- קייט און דאַנקבאַרטיק ווערטער פון דעם מאַנ- קלער האַהל און פון פרעמיער דע מיניסטר. ווי מעלדן די ענטזעלטיקע אויספראַכונג פון די פּאַרטיקע געוויקסן פונעם פּאַשיזם, וועגס אַנטיסעמיטיזם, דעם פון צווישן-רעליגיעזע שטאַה און ראַסן-האַט, דעם אומבאַשטימטן באַשלוס פון דעם פּאַלק פון ביידע דייטשישע מדינות, אויף ווידעראַוואַפּן די נרויסע מיטשע ווערטן פאַר דער צוקונפט פון דעם פּאַלק, און אויף צו פּאַרניכטן, אין געוויסער מאָס, די רויזע אויסערעכטיקייט און די פאַר- לומטן וואָס דאָס יידיש פּאַלק האָט געליטן פון די גאַנצטיקע פּאַרברעכנס, און אויף צו שטיצן מיט אַלע זייערע כּוחות, די יידישע מדינה, דאָס פּיל מווינט יאַרער פּאַטערלאַנד פון די יידן פון דער גאַנצער וועלט. דאָס אַלץ זאַנט אָן דער מענטשהייט אַ ניי דייטשלאַנד, אַ דייטש- לאַנד וואָס וועט מער נישט וועלן איבערהערן די זינד פון דער פּאַרנאַנענדיקייט, גאר פּאַרקערט, זי וועט זי אַרויסברענגען אויף דער אויבערפּאַך זיין די באַטראַכטן מיט נרויס פּאַרנאַנענדיקע- קייט.

... ביי אַ שייך וועג. בשעת מיר ערשטן באַזוך אין דייטשלאַנד, אין 1960, האָבן זיך אַנגע- טראַפּן אויף אַ שייך-וועג, מיט צוויי אַנדייוונט- עיכענס. איינער געוויזן דעם וועג מיין בו- בענוואַלד, און דער צווייטער מיין ווימאַר.

... מיר געפֿינען זיך דאָ בכּרז צו העלפּן דעם ניייעם דור פון דעם דייטשישן פּאַלק ער זאָל נישט אַרטיילן דעם וועג צו די פּאַרניכטונג-אוינונג, מיין בוכענוואַלד, גאר דעם, מיין ווימאַר וואָס דערמאָנט אונדז און געט און אין שלעך, דער- מאַנס אונדז אַרבעט, מיין ווימאַר וואָס דערמאָנט אונדז אין גאַנצעלעקייט, און יושר אין שלום און און אומע.

... און ווימאַר האַבן די גודערעכטיקע געריכערט פּאַפּיראַסן, און געטרינקען קאַניאַק נאָך דעם וואָס זיין האַבן באַשלאָסן די „ענדלייונג“ די דאָקומענטן וואָס זיין האַבן אונטערגעשריבן זענען אַרשפּרודט וועואַרן אין זיין מויןזענער עק-

די איראָפּעיִשע רבנים - קאַנפּערענץ

צווישן 13טן און 16טן מאי 1990 אין און בריי- סעל פּאַרנעמען דער קאַנפּערענץ פון דער „איר- ראָפּעיִשער רבנים-קאַנפּערענץ“ אונטער דער פּאַר- זיצונג פון כּבּוד הרב הראשי פון נרויס בריטאַניע, לאָרד עמלאַל יאַקאַבאוויץ.

ס'האַבן זיך באַטייליקט 105 רבנים, וואָס האַבן פּאַרנעמען אַלע יידישע קהילות פון איר- ראָפּע.

כּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א, האָט אַקטיוו אַנטוויקעלט גענומען ביי די דעבאַטן און האָט געמאַכט פּיל אינטערוויען אין לויף פון די דעבאַטן.

כּבּוד הרב הראשי שליט"א, וואָס איז אין באש- טאַנד פון דעם פרעזידענט פון דער קאַנפּערענץ, האָט גענומען דאָס וואָרט ביי דער פּרעזענטע- ציע ווינען וואָס איז פּאַרנעמען זיין זאָל פון דעם דאָס און אייראָפּעיִשן פּאַרנעמען, רעגודות ווען „דער שלוחות פון דעם יב אין אונדזערע צייטן“.

כּבּוד הרב הראשי האָט דעסלעבן גענומען דאָס וואָרט ביין פּונקט כּונע, דאָס פּראַבלעם פון די יידן אין ראַטן-פּאַרלאַנד, און אויך אין שייכות מיט דעם פּראַבלעם פונעם אַנטיסעמיטיזם וואָס שטעלט זיך אין מוהל איראָפּע.

אויפנעם אין לאַנדאָן לכּבּוד הרב הראשי שליט"א

דאָנערשטיק דעם 17טן מאי 1990 אין און דער אַקאַדעמיע פאַר יידישע שטודיעס, דרושיש קא- לעדזש, פון לאַנדאָן פּאַרנעמען אן אויפנעם לכּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א און דער רביצין, ביי וועלכן ס'האַבן זיך באַטייליקט הונדערטער מנהיגים פון דעם ענגלישן ייִדנטום.

לאָרד יאַקאַבאוויץ, הרב הראשי פון נרויס בריי- טאַניע און הרב פּראַפּעסאר ד"ר וינאָן יאַקס, דער אונטערוויסלעכער הויפּט-דאָבינער פון נרויס בריי- טאַניע (וואָס וועט איבערנעמען דעם אַמט אין סעפטעמבער 1991) און דער איצטיקער דירעקטאר פון „דרושיש קאָלעדזש“ האַבן געהאַלטן איינדרוקס-

כּבּוד הרב הראשי שליט"א און די רביצין האָבן אָפּגערייזט סיין ישראל און אין די פּאַראַייניקטע שטאַטן

ד'ר דוד משה ראָזען שליט"א מיט דער רביצין געפּאַרן מיין ישראל.

אין דעם זעלבן טאָג האָט כּבּוד הרב הראשי-גע- טרעטן דאָס וואָרט אין חיפה, ביי דער פּרעזענטע- ציע פון „דעם טאָג פון ירושלים“.

כּבּוד הרב הראשי וועט מאַכן די קאַרעקטור צו דעם פּאַרנעמען דעם 22סטן מאי ווענען כּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א מיט דער רביצין געפּאַרן מיין ישראל.

אין דעם זעלבן טאָג האָט כּבּוד הרב הראשי-גע- טרעטן דאָס וואָרט אין חיפה, ביי דער פּרעזענטע- ציע פון „דעם טאָג פון ירושלים“.

כּבּוד הרב הראשי וועט מאַכן די קאַרעקטור צו דעם פּאַרנעמען דעם 22סטן מאי ד.ה. האָט כּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א מיט דער רביצין געפּאַרן מיין ישראל.

כּבּוד הרב הראשי שליט"א ערן גאַסט פון דער שטאָט חיפה

ד'ר דוד משה ראָזען שליט"א מיט דער רביצין געפּאַרן מיין ישראל.

אין דעם זעלבן טאָג האָט כּבּוד הרב הראשי-גע- טרעטן דאָס וואָרט אין חיפה, ביי דער פּרעזענטע- ציע פון „דעם טאָג פון ירושלים“.

כּבּוד הרב הראשי וועט מאַכן די קאַרעקטור צו דעם פּאַרנעמען דעם 22סטן מאי ד.ה. האָט כּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א מיט דער רביצין געפּאַרן מיין ישראל.

אַ בר מצוה אין אראד

אין דאָסלערט דעם יונגעלעכן ראַאל ווינעט ווינעטנדיק אים ער זאָל זיין אן איבערנעבענע זון פון זיין פּאַלק, און זאָל געניסן פון דער פּאַר- אייניגס מיט זיין משפּחה.

דער כאָר פון דער אראדער קהילה האָט פּאַרנע- מעלט א ריבון פון געלונגענע פּאַראַראַס- טראַדיציאָנעלע לידער. אַלע אַנטוונדיקע האָ- באַרייט דעם בר-מצוה כּבּוד און זיין משפּ-

כּבּוד הרב הראשי שליט"א האָט געהאַלטן די שבתדיקע דרישה אין נרויסן סעמפּל פון בריטאַניע ווי ער איז באַטרויט וועואַרן מיט באַזונדערן כּבּוד וואָס דעם רב פון דער יידישער קהילה פון בריטאַניע ווינען.

די קאַנפּערענץ האָט אַנגענומען מערערע רע- זולוציעס אין שייכות מיט דעם רעליגיעזן לעבן פון דער איראָפּעיִשער יידישער קהילה, און אויסער- געוויינטלעכע אַקציעס, פון אַ וועלט-פּאַרנעם, אויף ווי- דעראַפּעוועלכן די יידישע קהילות פון ראַטן-פאַר- לאַנד (דער איצטיקער פון דעם באַשלוס, און אויך געווען שטיצען, כּבּוד הרב הראשי ד"ר דוד משה ראָזען שליט"א).

דער קאַמפּ קען אַנטיסעמיטיזם פון מוהל און פון מדינה, פּאַרטיקעל איבערנעמען צו ירושלים א.א.וו.

ס'איז פּאַרנעמען אַ רויזענער מיטגליד פון פּאַר- מעסטן, און אַ תּפילה אין אַנדעקס פון די יידיש- נפּטריים, וועמענס כּבּודים זענען ווילד פּיאָפּאָרטי- געוואָרן אין מאַרפּענטראַם (פּראַנקרייך).

ס'האַט גענומען דאָס וואָרט הרב הראשי פון פּראַנקרייך יוסף סטרוט.

פּולע רעדעס און האַבן באַרייט די „אויסער- געוויינטלעכע פרעזענטעציעס, וועלכע איז אַרטיין אַ זינד געשיכטע בשעת זיין לעבן, דעם רב ווי איז אַ געלענדדיקער ביישפּיל פאַר אַלע אַנדערע אין וועמען דאָס גאַנצע יידישע פּאַלק גיט אַפּ כּבּ אין אַנדעקסונג“ (די צייטונג געהערן די רעדערען כּבּוד הרב הראשי שליט"א האָט געהאַלטן אן אַי-רויספולע רעדע, איבער אונדזער „אופוויבאַר- ווער - די תּורה“.

ס'איז געווען אַ דערהויבענער אָונט, און אַזוי פון יידישן געפּיל און געוויסן.



של היהדות הרתית מרוסניה

בר-מצוה בבריסל

בבית-הכנסת בבירת בלגיה, פרשת אמור כבוד הרב ניגו שליט"א, רבה של סהילה זו כבוד אותי לשאת דברי, אין מסרבין לגדול" וכו' לנו ויחר גדול מן המרא דאתרא? נוסף על כולם, הז-מנתו של הרב מרומות בעצם שם פרשת השבוע. הוא מרא לי עם המלה, "אמור", או אך לסרב למראה זו? אבל קריאתו מרומות לא רק פעם אחת, אלא פעמים, "אמר ואמרת".

לכן, אשתמש במלים הללו, כדי לנסות גם לב-חור הבר-מצוה את הספר חשיבות הטכס, הנוכחי וגם להבנת דברי רש"י המפרש, "אמר ואמרת, כדי להחזיר גדולים על הטענים".

לאות, "ואו" יש שתי פונקציות, ואו החבור המקשר וגם ואו ההיפוך, המחליף מעבר לעתיד, ומעיתר לעבר.

"אמר" לא מספיק, צריכים גם, "ואמרת", אמרת את האות, "ואו" הנ"ל, נעשה לעתיד. הגדולים" זאת אומרת האבות מחויבים לא רק לעיים את ה"אמר" את ההוא אלא לראות גם לעתיד, לשרשרת הורה, להמשך מדור לדור, לעשות מן העבר, עתיד, להגך את הטענים וכו', רק כך, הם ממלאים את חובתם.

קבלת-פנים אצל מלך בלגיה

מלך בלגיה בודוין קבל ביום 15 במאי 1990, ממשלתו של ועידת רבני אירופה (שהכינוס שלה התקיים בבירת בלגיה) ובראשה לורד יעקובוביץ שליט"א, רבה הראשי של בריטניה הגדולה.

המלך נשא את דברו והרים על נס את חשיבותו של העם היהודי בדרכו אלפי שנים במעגלות ההיס-טוריה את תרומותו להפצת רעיוני צדק ושלוש בעו-לם כלול, ואת נאמנותו לדגל התורה, ספר המסרים של כל העמים, הוד מלכותו הביע נרשי מחאה נגד האנטישמיות ואת החילוף של בית-החברות היהודי מקרפנטרס (צרפת) שקרה בימים אלה, כבודו בדבריו, נתן המלך שבח והודיה למדינת ישראל, ארץ האבות והנביאים של עם ישראל.

אחרי נאומו, נכנס המלך בשוחות עם חברי המשלחת, באופן מיוחד, פנה המלך לרבה הראשי של רומניה דר. רוד משה רוזן שליט"א ורצה לשמוע ממנו את הנימוקים שיסבירו לו, למה בזמן האחרון אנחנו מצטטים להלן את תשובתו של הרב הראשי:

"כמו שברור שהעם הבלגי אינו שונא את ישראל,

מאמין בשוויון האנשים והעמים, מתנגד לכל עוזה של נזענות, פאשיזם או נאציזם ואף עלפי כן, השו-אה של היטלר גרמה להשמדתם של רבבות מיהודי בלגיה גם העם הרומני אינו אשם בהשמדתם של מאות אלפים יהודי רומניה ובשתי המדינות הא-סון בא אך ורק כתוצאה של מפעלם של כנופיות רוצחיות".

לכן, עכשיו בשקבוצות של פאשיסטים, של הרוצחים מזה המשיש שנה, הם ותלמידיהם ות-למידיו תלמידיהם מנסים להפיץ שוב את השנאה בין העמים והדתות, להסית שוב נגד היהודים, ולעולם לא יאטו. אנחנו חושבים שהמאבק הזה לקח כמה שרדה זה המשיש שנה ולא הם ושלום הכותב ולאחר ולהגיע עם, "מחאות" אחרי שעוד פעם היו אטון. אנחנו חושבים שהמאבק הזה בעתה, הוא לא רק לטובת שארית ישראל אלא גם לטובת העם הרומני. הפאשיזם מתחיל עם היהודים ומסתיים עם שאר העמים".

המלך הביע תודה לרב הראשי על דבריו ההסבר שלו והסכים לדעה שצריכים לגייס את האוניות כולה נגד הפלגות החרשיות הללו.

ועידת רבני אירופה

בימי 13-16 במאי 1990, התקיימה בכריסל ועידת רבני אירופה, תחת נשיאותו של כבוד הגורד יעקובוביץ שליט"א, רבה הראשי של ברי-טניה הגדולה.

השתתפו 105 רבנים, וזאת אומרת לעניים של כמעט כל הקהילות היהודיות של אירופה.

כבוד הרב הראשי דר. רוד משה רוזן שליט"א, לקח חבל פעול בריונים ונתן הרבה פעמים את דעתו במשך הדיונים.

כבוד הרב הראשי שהוא חבר בנשיאות הועידה, נשא את דברו בישיבה התנייגית שהתקיימה באולם המועצה של הפרלמנט האירופי, ודיבר על תפקיד הרב בזמננו".

מרו הרב הראשי נשא את דברו ב"שאלת יהודי ביה"ט וכמו כן ב"בעית האנטישמיות העולה במזרח אירופה".

מרו הרב הראשי נשא את הדרשה בשבת פרשת אמר בבית-הכנסת הגדול בבריסל, בדרך אותה בהערכה מיוחדת רבה של קהילת יהודי בריסל, ניגו.

הועידה טיבלה כמה החלטות בנוגע לחיים הדתיים של הקהילות היהודיות מאירופה. לפעולה בומה בקנה-מדה עולמי, למען תחיית הקהילות היהודיות בברכה" (היום של הפעולה הזאת הוא מוטן) נב-מרו הרב הראשי דר. רוד משה רוזן, למאבק נגד האנטישמיות ממזרח וממערב לגורד פורפלי וכו'.

התקיימה אסיפה ענפית למחאה נגד האנטי-ש-מיות וכמו כן טקס לזכר היהודים שנקבתותיהם חוללו באופן פראי בבית-החברות מקרפנטרס (צרפת).

נשא את דברו כבוד הרב הראשי של יהודי צרפת יופס סרוב שליט"א.

סעודה בלונדון לכבוד הרב הראשי ורעייתו

ביום חמישי 17 במאי 1990 התקיימה כאקדמיה ללימודי יהדות, "ליאיש סולג", מלונדון, סעודה לכבוד הרב הראשי דר. רוד משה רוזן שליט"א ורעייתו, בה השתתפו מאות בכירים של יהדות בריטניה.

כבוד הגורד יעקובוביץ שליט"א הרב הראשי הנוכחי של יהדות בריטניה הגדולה, והרב פרופסור דר. יונתן זאקס שליט"א, הרב הראשי הנבחר של יהדות בריטניה הגדולה (שיתפסק מספמבר 1991) והמנהל הנוכחי של "ליאיש סולג" נישאו

דברים מרשימים של הלל ותשבחות לכבוד ה"א"י- שיות היוצאת מן הכלל שנכנסה להיסטוריה במשך שנותיה של "ה"ר"ב שמשמש דוגמה נהדרת לכל שאר ושהוא מוערך ואהוד ע"י כל העם היהודי שהוא מלא הכרת תודה לבליו"ה הצ'יטטים בשלמותם שייכים לגויאמים).

כבוד הרב הראשי נשא את כן נאום מרנש על הנושא, "כלי זין הביולתי מנוצה שלנו- התודות" היה זה ערב שנשכר, ערב המצפון היהודי.

גטיעת כבוד הרב הראשי לישראל ול'ארה"ב

ביום שלישי 22 במאי 1990 כבוד הרב הראשי דר. רוד משה רוזן שליט"א ורעייתו מרת עמליה רוזן טסו לישראל.

באותו יום מרו הרב הראשי נשא את דברו בחיפה, לרגל חגיגת, "יום ירושלים".

מרו הרב הראשי יעשה הנהגות להוצאת ברומ-נית של ספר זכרונותיו, שיגמר להופיע בישראל. כבוד הרב הראשי ורעייתו ימסו ב-3 במאי לגור-יודם ואחר כך לאפאלורניה (לום אנג'לס ולסאן פראנססקו) ואחר כך לביסטון, להזמנת הקהילות היהודיות מהערים האלה.

ה'פתרון הסופי' שלנו

המסמכים שחמנו עליהם התרכזו אלפי מונים בקמפוס אינ-ספור שנכתבו ע"י הכורוקרטיה של הניוסיי, הפמירות הפכו לעיר זמנים, טה, נשים ובכירים מאלפי כפרים וערים נישאות בעלי עי-ניים מסוימים וסיויים נולדו בהרבה ארעות, אלפי רבבות מות דתרו אל מטרות בעלת השואה, הכב-שנים התחלמו במאות מחנות השמדה, מיליוני, הרבה מיליונים של נפשות אנוש חסרות, שהסכו לאפי, כל זה היה תוצאה של שלושת רבעי שעה ב-20 בינואר 1942, מונזיג' ה"פתרון הסופי הת-חיל לנוע לארבע ולחמבה של אירופה.

... והיום, באנו הנה על ארמט נרמניה להתרומ כנגד היידריך וואיטמן, כדי לעזוב הידר בונזיג, שוכים של היידריך וואיטמן ארות, שהאנושיות ורחה לפת האשפה של ההיסטוריה, ואנחנו, שוב אנחנו, קט אנחנו ולא הם, אנחנו הצלחנו בעזרת השם, שהם היו איובי, בעזרת הכל יבול, השומר "ישראל". אנחנו מצהירים כאן את ניצחון ה"פתרון הסופי" האמיתי של, "שאלת" העם היהודי.

כן, ה"פתרון הסופי", ה"אחרית הימים" הוא התקיים בזמננו. שמו ארץ-ישראל, הארץ המוב-טחת לאבותינו אברהם יצחק ויעקב, הארץ בה אף היידריך ואף אייכמן לא יצליחו להרוש מדינות נגד חינוג, הארץ בה אנחנו לא תלויים יותר בחסדי אחרים, הארץ בה אנחנו מפלסים את גורלנו.

"איננו יכולים, לא נאה לנו לשקט חזירי כזה" ... בין הרביבות, הלשון הרע והשקרים שנכתבו נגד גורלנו, ז"ל, היה גם שהוא הצהיר:

"אלו אלומים היה שואל אותי אם אני רוצה שליהודים תהיה מדינה, ארץ ישראל, הייתי עונה לו, תודה אבל אני לא חפץ בכך".

ראיתי אותו בדורותי בפרין, בשועיים, לפני פטי-רתו ירעתי שמה שקראתי בעיתונים לא היה אלא שקר, כדי להבאיש את ריחו. בכל זאת שאלתי אותו מה האמת בקשר לירידה הזאת. הוא ענה לי בחומרי שליו:

"אני רק, הכובי הרב הראשי, אני רק מה שהצטרתי ותרעה עוד פעם, מה ביכולת רעל הרב-נות אמרתי שמדינת ישראל הופיעה בתרואה של אוישוויץ, כולם התביישו להסתכל בעינוגו אחרי שלא עשו כלום ונתנו להעשיות השואה, הרמה הגדולה הזאת.

אבל אם אלוים היה שואל אותי הייתה לי היכולת לבחור באישוויץ עם ששה מיליון קדושים וכתוצאה מזה מדינת ישראל ושלא יהיה אוישוויץ וכן לא מדינת ישראל, הייתי אומר לו: "ארושם אני מוותר על שנותי. אני יכולים, לא נאה לשלם מחירי כזה".

... בכל זאת שילמנו את המחיר הזה. כדי לש-מור את ישראל את חייבים להזכיר את זה לכל האנושות ה"פתרון הסופי" שלנו עורק הוא לטובת כל האנושות.

העם הזה בלי מערים, רגיש בחילה, יצאנו לתן מלים כאח מלון שבעולם, יצאנו את כולנו, שהננו שליחי העם היהודי מה בכרליו, כנוב החיה העלמה מה זה 45 שנה, מה בונזיג, מה הארץ היה, בו החליטו 15 יעו-גנים במאות של חכמים על ה"פתרון הסופי היהודי", רגו לטוות 11 ימים בונזיג, 11 מיליוני יהודים סבלו את ה"ניוסיי", השמדתם של שלם-לאת אנוש, עניו עיב שיחום המדינה ירחה על לכה של אירופה, יוספ-למטר ארבעה עשורים הרף את-העם במאות שעלו חיי עשיות מו-העם לירות נהרות, אוצרות אוס-למ האנושיות כולה.

... ואנחנו כיום את אלו מביני-נו על עצמם ליבת מה יחד אתנו יצאנו שבתיה שהכרתי לעצור את-עצמנו שבעצמי אתנו, לעשות מה-הוא, כיו מין או מובי ז"ל", לכו-לן אין זה בודינו לא מילינו יעשה החליונים של השואה, להחלה חרות שות לא רק חילוף-ליו לא אם גם שיוון לשואה אחרת, ארצות נגד התורים, כי אם אוישוויץ יורה אנוש, ארבעה, אנהנו מה-לשנה פעולה להנחת יסוד חדש שתולד בימים אלה.

השמים כל ובחברת תודה לפול-ליו של שתי הנרמניות, של המנצח-ליו של רה מויער. הן מבטיחות את-ליו עשבו בו המורעלים של הפא-שיזם, של השנאה הבין-דתית, של-ההגלטה הכלית ניתנת לבטל של-מדינות, לעצור על ריכי העיונות ירמית חופש ודימוקרטיה, לחזור-לעולם המוסריים הנשגבים בהכונת-לקח במידת מה, את העולות-לכל מה שהיה היהודי המנוצח, לחמוך-לענת ישראל, המלחמת בת אלפי-עורים סבל קצוות הארץ, כל אלה-ליו מיום נרמניה הרשה, נרמניה-למיון חטאי עברה, כי אם, מביאה-לשמה ומתבוננת עליהם באחריות-הדברים במשך החקור הראשון של-המדינה, שפיתח דרכים על-אחד העבוע אל הדרך לבינוואלר

כדי לעזור לדור החדש של-ליו רק בדרך המוביל אל כשני-לבינוואלר, אלא לוח שמוביל אל-ליו את נשח ואת שילי, את הוסי-השלום והחבת.

עלבים הליקו את מסמרותיהם של אחרי שהחליטו על, הפתרון

ד'אמיל שכטר עולה לישראל

דרוהו ואחר כך בתור מו"ל, הלך משנת 1963, שנמא ע"י כבוד הרב הראשי כשראה שהוא זוכה לעזורים בעלי כישורין, הניאם הגישי את העברה שבר שכטר היה באמת האיש אשר עזר הרבה ומסוימותיו יוצאת מן הכלל את העבודה הזאת. כבוד הרב הראשי הורה לו בעד עבודתו המסורה ואיחל לו להינות משנים ארוכות ומאושי-רות.

ד'אמיל שכטר ענה בסיום לכל הנואמים הוא סיפר על תלמות שיעברו עליו במשך עבודתו-ואו גם הורה לנואמים ולכל הנוכחים בעד הערכתם את עבודתו בעד הדברים היפים שנאמרו עליו. הוא עוד הוסיף שחשב את עבודתו כפרדעיה בתור עבודה של כבוד ואם הוא ראה ששמעתיכם באופן כזה את פעולתו כפי שאמרו אתה והנואמים, הרי יש גם לו סיפוק רב ושהוא עצמו אינו יודע אך עברו השנים האלה כיו הוא לא הרגיש בעבודתו את רוצת הזמן הוא מודה לכל אלה שבאו לכרר אותו ולהפחד ממנו וכמו כן לכל הנואמים והוא מניח גם שהוא היה כל הזמן בין יהודים ומרניים שהוא גם נשאר יה-דיד של כולם והוא מודה עוד פעם בכלם.

לישראל של העו"ד אמיל שכטר של הפקדנות של ההנהלות של התקיימה חניגת הולד במאי 1990, באולם התנייגית ההתוללות היהודיות ברומניה.

ועד הנהגה של הארעות היה, הקהילות היהודיות מערי השנה, על-ידי קהילה הקרושה מבוכרשט,

... והעלו על גם את פעילותו הפו-למית מהננס מיואדור בלומט-החדש של ההדגיה, דר. שמעון-למית יאסי, חבר האקדמיה פרופ-סור דר. אהרן נימון שליט"א מטי-מיואדור ניצולסקו.

... נשא את דברו מרו הרב הראשי שליט"א נישא הפדעיה של-הכבוד היילל את מר-העם היהודי העורד הכי חרוב-העבר שכטר שירת במסירות רבה והתקלה היהודית כסלמיו"ל וכו-